

קייס צהיי טגנ'ה Kes Tsehaye Tegegne

00:00:04:11 00:00:01:01
דבר ראשון,
שה' אלוהים יתברך ויתקדש.

00:00:09:01 00:00:04:11
שמי קס צהיי טגנ'ייה גואנגול,

00:00:15:03 00:00:09:11
אבי הוא בנו של גואנגול ברוך,

00:00:24:14 00:00:19:18
קאסיה (הוליד) את לילאי,
לילאי את ברוך וברוך את גואנגול,

00:00:28:04 00:00:24:14
גואנגול את טגנ'ייה
וטגנ'ייה את קס צהיי.

00:00:35:09 00:00:29:04
ומצד אם אבי
היא נקראת ק'אנש טקורה.

00:00:41:01 00:00:36:09
היא בתו של יאסו.
זופאן הוליד את יאסו,

00:00:45:23 00:00:41:04
יאסו את טקורה, טקורה את קאנש,
קאנש את טגנ'ייה,

00:00:52:24 00:00:46:10
טגנ'ייה את קס צהיי ומצד אם אבי
האב והאם של אימו של אבי אימה.

00:00:56:17 00:00:53:01
את של אביה ספרתי, יאסו הוא אביה.
כלומר מצד אבא שלה.

00:01:02:03 00:00:56:17
אימה...
סהלו הוליד את דמק'ה,

00:01:04:18 00:01:02:04
דמק'ה את ק'אנש, ק'אנש,
ק'אנש את טגנ'ייה.

00:01:06:22 00:01:04:20
טגנ'ייה אותי, את קס צהיי.

00:01:14:12 00:01:07:09
אני יכול לעבור ולמנות את צד אמי?
אמי נקראת אברש אבבה.

00:01:19:09 00:01:15:00
אברש אבבה...
אביה של אמי, זו משפחתו:

00:01:25:09 00:01:19:09
מנקר הוליד את אברהם,
מנקר את אברהם.

00:01:32:12 00:01:25:11
אברהם את אבבה, אבבה את אבבה,
אבבה את אברש, אברש את קס צאהיה.

00:01:39:15 00:01:34:11
אימה, אמא של אמי.
היא נקראת אמרש צגאי.

00:01:49:06 00:01:41:10
ג'רו הוליד את צגאי וצגאי את אמרץ'
אמרץ' את אברש, אברש את קס צהאיה.

00:01:57:24 00:01:50:11
מההתחלה,
אביה של סבתי, אימה של אמי של אימה.

00:02:00:24 00:01:58:01
- אימה של אימרץ?
אימה של סבתה של אמי.

00:02:07:05 00:02:04:02
מרה... דברגין.
דברגין הוליד את מרה.

00:02:11:05 00:02:07:05
מרה את אמרץ', אמרץ' את אברש,
אברש את קס צהיי.

00:02:16:07 00:02:11:06
בסדר.
- אלה שמונה דורות.

00:02:21:08 00:02:16:07
בסדר.
- אלו תולדות משפחתי.

00:02:32:10 00:02:24:00

מצד אבי גם כן, קודם התחלתי את של
אבי, מצד אימו הצגתי רק צד אחד,

00:02:39:16 00:02:32:10
מהצד השני, מצד אביו הוא נקרא זופאן
באימו. מצד אימו, סבתה.

00:02:42:11 00:02:39:16
בסדר. אביך מצד אימו.
- כן.

00:02:49:24 00:02:42:12
זופאן הוליד את יאסו, זופאן דפלאי.
זופאן יאסו, זופאן דפלאי,

00:02:57:01 00:02:49:24
זופאן דרג'ו, פאן ניגרו,
ניגרו יצחק, יצחק סבוהו,

00:03:00:04 00:02:57:02
הוא היה הקס שלימד
את ק'ן-אמץ' בייה, קס סנבטה ועוד,

00:03:03:14 00:03:00:04
כמו שאמרתי קודם,
קס סנבטה בא מזופאן ניגרו,

00:03:07:15 00:03:03:15
זופאן את יאסו, יאסו את טקורה
טקורה את ק'אנש, קאנש את טגנ'ייה.

00:03:11:08 00:03:07:15
זופאן יוסף, יוסף את סיפארה,
סיפארה יאיך, יאיך אסרס,

00:03:15:20 00:03:11:09
יאיך טגנ'ייה, יוסף טספאייה נקראים
זופאן דפלאי, דפלאי דרג'ו,

00:03:21:22 00:03:15:21
דפלאי וורק'ה וורק'ה אבוזנש,
אבוזנש ינתה אלק'ה טסמה שוואדה,

00:03:25:18 00:03:22:00
זה הולך לשם של אבוזנש
הענפים של יוסף הם רבים.

00:03:28:17 00:03:25:20
יוסף סיפארה, סיפארה יאיך
ויאיך אסרס,

00:03:32:23 00:03:28:17

זופאן טמנו.
יוסף טמנו או טמנו אליאס,

00:03:38:02 00:03:33:00

אליאס את אמרה זאודו.
כל אזור דמביה כולו.

00:03:41:11 00:03:38:03

הם קרוביו של אביך?
- כן. הם קרוביו. גם בטיגריי,

00:03:44:23 00:03:41:13

אבי קשור גם לטיגריי, לדמבייה
לסמיין, יש לו קשרי דם עם כולם,

00:03:49:02 00:03:45:03

לכן, אם אספור כל אחד אני יכול לרדת
לפרטים ולספר על הענף של כל אחד,

00:03:58:03 00:03:49:02

הילדים של זופאן, בקצרה, כמה הם.
זופאן יאסו זה שלי. ניגרו, זה אחיו.

00:04:06:09 00:03:58:03

דפלאי שלישי, איסאיס רביעי רבקה,
דרג'ו הם חמישה ילדיו של זופאן.

00:04:08:22 00:04:06:11

יש הרבה ענפי משפחה.
- הרבה מאוד.

00:04:13:22 00:04:08:22

אם כן, כשכתבתי ספר תורה
כתבתי גם את כל זה.

00:04:18:08 00:04:13:23

את של אמי מצד אביה ואימה
ואת של אבי מצד אימו ואביו.

00:04:21:12 00:04:18:08

כתבתי על שמונת הדורות.

00:04:26:09 00:04:21:12

מי לימד אותך את כל זה בעל-פה?
את כל ספירת ענפי המשפחה?

00:04:29:11 00:04:26:09

מי שלימד אותי לספור

ענפי משפחה,

00:04:35:21 00:04:29:11
אבי ואמי יודעים לספר
על קשרי המשפחה, היכן נולדו,

00:04:41:19 00:04:35:22
ואומרים לנו, אך אני מצאתי
את כל זה בספר, מתועד בספר,

00:04:48:00 00:04:43:03
הצד של אבי בעיקר,
הצד של אבי קיים בספר,

00:04:52:01 00:04:48:05
הרבה כותבים וסופרים תיעדו
אותו, את השושלת של זופאן,

00:04:55:11 00:04:52:05
יש תושב פתח-תקוה,
אחד משלנו,

00:05:00:14 00:04:55:14
שמו תשומה, הוא הבן
של תשומה רדטה,

00:05:09:04 00:05:04:20
הוא כתב, הוא שאל אותי הרבה,
יש הרבה שכתבו.

00:05:14:15 00:05:09:09
גם בנתיבות יש עוד צאצא של זופאן,
מלקמו טפט'ה כבדה הוא נקרא.

00:05:19:21 00:05:14:19
עוד של זופאן... פנחס ווגאו,
ווגאו את היילו כבדה היילו וכל אלה,

00:05:27:04 00:05:21:02
לך לדמביה, אברהם, קהת וזימנה
זיכרונו לברכה, כל אלה שלנו,

00:05:31:18 00:05:27:04
כל דמביה, ווגרה, סמיין,
לכל אלה יש קירבת דם לאבי.

00:05:35:02 00:05:31:19
הם תיעדו הכל?
- כן. אכן, יש ספר שנכתב בנושא.

00:05:39:24 00:05:35:02
באותו נושא, הספר שאתה מחזיק,
אמרת שהוא ספר של כל ענפי המשפחה.

00:05:42:22 00:05:39:24
כן. זה.
- תוכל להרים אותו כדי שיראו?

00:05:45:21 00:05:42:22
תפתח אותו בזמן שאתה
מספר מהיכן הוא הגיע,

00:05:52:03 00:05:45:21
בהחלט, אני יכול להגיד שגדלתי איתו
זה ספר שנכתב עוד לפני שנולדתי,

00:05:56:23 00:05:52:03
בסדר.
- זה של סבי, זה של אבא ברוך.

00:06:00:11 00:05:56:23
אבא ברוך היה כהן.

00:06:06:00 00:06:01:05
בעבר לא היו אומרים קס.
איך היה נקרא בעבר? דפתרא ברוך.

00:06:09:22 00:06:06:02
דפתרא ברוך, יש פירוש לשם,
המקום שבו נמצא ספר התורה,

00:06:13:11 00:06:09:24
המקום של ה'אורית'
שנבחר בבית המקדש,

00:06:17:03 00:06:13:13
הם נקראים על שם זה
כהן, אפשר גם כהאן.

00:06:24:13 00:06:17:08
ובכן, אבא ברוך יש לו גם אחים.

00:06:28:20 00:06:24:13
תרים את זה
- הוא מופיע כאן יחד עם האחים שלו.

00:06:35:10 00:06:28:20
זה שייך לאביו של סבי, אבא ברוך.
- בסדר.

00:06:38:11 00:06:35:10
זה. זה נקרא ספר 'ארדית'.
- מה זה אומר?

00:06:40:24 00:06:38:11
ספר 'ארדית'.
- מה זה ספר 'ארדית'?

00:06:45:22 00:06:40:24
ספר ארדית,
שליחים של משה, היו לו עוזרים.

00:06:51:02 00:06:45:22
העוזרים של משה מנו שבעים איש.
חותנו של משה אמר לו שיבחר אנשים.

00:06:53:15 00:06:51:02
הוא אמר למשה שלא יוכל
לשפוט לבד את כל העם.

00:07:00:08 00:06:54:00
באותו הזמן נבחרו אנשים, בזמנו של
משה נבחרו אנשים כדי שיעזרו למשה.

00:07:07:22 00:07:00:08
שופטים, עוזרים.
שבעים זקני העדה הם היו,

00:07:17:05 00:07:07:22
הסיפור שלהם, זה מהם. זה נקרא
'ארדית', זה מביא ברכה לבית.

00:07:20:19 00:07:17:05
הסיפור שלהם הוא שכתוב שם?
- כן.

00:07:23:09 00:07:20:19
הסיפור שלהם?
- הם התפללו עם זה.

00:07:31:18 00:07:23:09
באותו זמן כשמישהו חלה וכדומה
היו מתפללים, מתיזים עליו מים,

00:07:35:09 00:07:31:18
מקדשים אותו, היו מבריאם
את מי שחלה ומקדשים את מי שטמא,

00:07:38:23 00:07:35:09
לכן זה הסיפור על הארדית

של השבעים ושניים,

00:07:46:07 00:07:39:03
שבעים ושניים הזקנים. כלומר זה
נכתב על שמם, השגתי זאת מהסבים.

00:07:55:24 00:07:46:17
כלומר, בן כמה הספר הזה?
- זה? מעל 2500 שנה.

00:07:59:21 00:07:55:24
זה ישן מאוד.
זה קיים זמן רב.

00:08:09:17 00:07:59:21
מהסבא רבא שלי. הסבא רבא שלי
נקרא אבא ברוך. סבי הוא גואנגול.

00:08:13:18 00:08:09:17
אבא ברוך נתן לבן
שלו, לאבא גואנגול,

00:08:18:09 00:08:13:18
אבא גואנגול נתן לבנו
טגנייה וטגנייה נתן לי.

00:08:25:17 00:08:18:09
הספר הזה מכיל תיעוד של אבותיו
וכל השושלת שלנו מופיעים כאן,

00:08:34:06 00:08:25:17
למעלה הוא מתחיל בקאסי,
קאסיי הוליד את לילאי ואת ברוך.

00:08:39:18 00:08:35:09
יכול להיות שהסיפור הוא בן 2000.
אך הספר אינו בן 2000 שנה.

00:08:41:04 00:08:39:18
מה?
- הספר.

00:08:43:03 00:08:41:04
...זה
- הספר עצמו, מתי הוא נכתב.

00:08:44:16 00:08:43:03
הספר הזה?
- כן.

00:08:53:15 00:08:44:16
הספר עצמו לא נכתב בזמן האחרון.
- כן. הוא נכתב מזמן.

00:08:54:13 00:08:53:16
הוא נכתב בעבר.

00:08:59:18 00:08:54:14
כן. לגבי הספר הזה,
כוונתי היא לא לגבי התוכן אלא

00:09:01:03 00:08:59:21
הבראנה, הקלף.
- כן, הברהנה.

00:09:04:10 00:09:01:04
הקלף הוא בן מעל 100 שנה.
- אה, בסדר.

00:09:07:09 00:09:04:10
זה עתיק.
- תרים כלפי מעלה.

00:09:11:14 00:09:07:09
זה עתיק
- בסדר, הוא בן 100 ומשהו שנה.

00:09:14:13 00:09:11:14
כן
- בסדר. יכול להיות שיותר.

00:09:18:08 00:09:14:13
ברהנה (עור), עובר מדור לדור.
- בסדר.

00:09:23:09 00:09:18:08
ברהנה, הכוונה לעור?
- קלף. ברהנה כלומר עור.

00:09:27:18 00:09:23:09
כן. עור.
באמהרית, בעברית זה נקרא קלף.

00:09:30:16 00:09:27:18
קלף, כן. בסדר, טוב מאוד.

00:09:36:16 00:09:30:16
מבין שמותיהם של האנשים אני יכול
לציין כאן אחד, מבין הסבים שלנו

00:09:42:02 00:09:38:02
ווגידו וורק'ו, לילאי כתוב כאן,

00:09:49:08 00:09:42:22
למשל כאן, המשמעות של וורקו
וורק'ו הוא הבן של קסייה.

00:09:58:17 00:09:49:08
וורק'ו, לילאי וברוך אחים
אחים של סבא-רבא שלי.

00:10:05:10 00:09:59:04
וורקו, כבדה וורקו ואלה, יש גם אותם
המשפחה הזו, יש להם צאצאים רבים.

00:10:07:11 00:10:05:10
זה ענף שהולך לכיוון ווגרה.

00:10:10:14 00:10:08:06
קאסיי הוליד את ברוך,
ברוך הוליד את גואנגול,

00:10:13:04 00:10:10:19
גואנגול הוליד את טגנייה,
טגנייה הוליד אותי,

00:10:14:22 00:10:13:04
זה שייך לסבא-רבא שלי.

00:10:18:20 00:10:14:22
למה השמות שלהם מצוינים בספר?
- שמותיהם של כל בני המשפחה כאן.

00:10:20:06 00:10:18:20
כולם נכנסו לשם?
- הם נמצאים, הם נכנסו

00:10:24:05 00:10:20:06
לילאי, הנה לילאי...
- למה כותבים את זה?

00:10:34:17 00:10:24:08
לילאי זה אבא שלהם. לילאי כתוב.
לילאי הכוונה, לילאי - לי. אני.

00:10:39:18 00:10:34:20
את מי לילאי הוליד?
הוא הוליד את קסאיי,

00:10:42:04 00:10:39:19

קאסיי הוליד את ברוך,
ברוך הוליד את גואנגול,

00:10:44:15 00:10:42:06
גואנגול הוליד את טגנייה
וטגנייה הוליד אותי,

00:10:46:14 00:10:44:18
זה סבא-רבא שלי, זה...

00:10:50:02 00:10:46:14
אבל השאלה שלי הייתה
מדוע מכניסים את שמם לשם?

00:10:57:03 00:10:50:13
האנשים בעבר היו חכמים ובשביל
שהשורשים והזיכרון לא יעלמו,

00:11:00:05 00:10:57:03
כדי שתולדות המשפחות לא ישכחו,
הם כותבו בשביל זה,

00:11:07:22 00:11:01:01
כמו שיש ספר תורה שמכניסים
בשם משפחה מסוימת,

00:11:16:17 00:11:07:22
גם הם, היו חכמים.
הם היו חושבים על הדורות הבאים.

00:11:23:00 00:11:16:17
כאשר מצאתי את זה
וקראתי הכול, שמחתי מאוד.

00:11:27:07 00:11:23:00
אני עדיין מרגיש את
השמחה הזו בתוכי,

00:11:31:19 00:11:27:08
לכן האורית הזה שאנחנו רואים,
האורית שאתם רואים,

00:11:43:17 00:11:32:18
לקוח מספר אורית של אבא-ברוך
שהיה מעט ישן כלומר, מעור.

00:11:50:10 00:11:43:17
אותו דאגתי לחדש, שייכתב בדפוס
וגם בברהנה (קלף), שיהיה בבית-כנסת,

00:11:54:18 00:11:50:10
דאגתי לעשות בדיוק כמו התורה בארץ.
- אה, בסדר. לפני שנגיע לשם...

00:12:01:14 00:11:54:18
לכן מהסיבה הזו, כמו ספר עתיק זה
נשמר כדי להעביר לדורות הבאים,

00:12:08:02 00:12:01:14
נכון. זה טוב מאוד. גם בתוך
האורית מציינים כך שמות, תולדות?

00:12:13:16 00:12:09:06
כן. 'בשם' או 'לזכר',
לשם כך מכניסים...

00:12:14:23 00:12:13:16
מכניסים?

00:12:19:20 00:12:14:23
כן. מציינים בצד.
- בסדר. נחזור אל משפחתך.

00:12:31:13 00:12:19:20
כמה אחים ואחיות היו לך?
- האחים שלי, אנחנו עשרה.

00:12:41:24 00:12:32:20
אפשר להגיד 11 לאבי ואמי, אחד נפטר
בילדותו, מספרים שהם ילדו 11.

00:12:45:19 00:12:41:24
בסדר. איזה מספר אתה?
- אני שמיני.

00:12:47:17 00:12:45:19
אתה שמיני.
- יש עוד שניים קטנים ממני.

00:12:57:11 00:12:47:17
כן. בסדר. היכן נולדת, איך נראה
מקום הולדתך? מה אתה זוכר?

00:13:03:07 00:12:57:16
אני נולדתי וגדלתי,
מקום הולדתי נקרא ווק'ייט-ט'גדייה.

00:13:13:18 00:13:03:07
ט'גדייה, כלומר זה אזור של בקעה
מתחת לגונדר, במחוז גונדר, בווגרה.

00:13:19:10 00:13:14:00
באזור דבת, דבת-ווגרה,
זה סמוך אחד לשני.

00:13:22:05 00:13:20:07
יותר רחוק מהם נמצא ט'גדייה,

00:13:25:01 00:13:22:05
זה מחוז שהוא בפני עצמו,
זה נקרא ט'גדייה,

00:13:27:16 00:13:25:03
זו בקעה ומסביב יש רמה הררית
האמצע הוא בקעה מאוד מישורית,

00:13:33:23 00:13:28:22
שם היו לאבי חיים מבוססים,

00:13:39:18 00:13:33:23
כמו שרואים בארץ בניין,
היה לו בית בן שתי קומות,

00:13:42:19 00:13:39:18
במהלך כל הילדות שלי
היו לי חיים טובים,

00:13:53:15 00:13:42:20
אבי עסק בעבודות נפחות, היה עושה
נשק, היה חורש, חרשו בשבילו,

00:14:06:01 00:13:53:15
הוא היה מכובד מאוד, כמו מושל מחוז
היו מחשיבים אותו, ראש עיר, כמו שר.

00:14:14:09 00:14:06:01
היה מוכר בקרב הנוצרים ונשמעו לו.
אבא שלנו היה איש מאוד מכובד.

00:14:21:02 00:14:14:09
כאשר אנחנו הילדים גדלנו,
והיינו משחקים בבית, הוא היה אומר,

00:14:25:24 00:14:21:02
האורית של הסבים
והסבים רבים שלכם נזנח.

00:14:38:01 00:14:25:24
גם סבי אבא-ברוך, היה כהן מלומד,
גם אבי ידע קריאה, היה מלומד,

00:14:41:01 00:14:38:01
אך הם היה להם תפקיד
הכוונה בכהונה - סבא-רבא...

00:14:44:05 00:14:41:01
עכשיו, אני שמעתי את
אבי וזה נשאר במחשבותיי.

00:14:52:23 00:14:44:05
אומנם חלק מאחינו למדו נפחות,
חקלאות ועבודות אחרות,

00:14:56:20 00:14:52:23
הם עמלו ועבדו
אך אני תמיד חשבתי

00:14:59:23 00:14:56:20
כשראיתי את האורית ואת הספרים,

00:15:07:23 00:14:59:23
שאלתי את עצמי, מדוע שלא אלמד
מהספרים הללו ואהיה קס בעצמי?

00:15:12:23 00:15:07:23
הייתה אוכלוסייה נוצרית רבה
בסביבה, זה היה מקום טוב.

00:15:17:02 00:15:13:00
לא היו אומרים:
'אתה קיילה, אתה שונה, אל תתקרב!'

00:15:25:03 00:15:17:02
במקום ההוא, כולם היו מסתדרים
זה עם זה ואוהבים זה את זה.

00:15:31:04 00:15:25:03
הסתובבתי בהרבה ארצות וראיתי, מאוחר
יותר הערכתי אותם, את האנשים שם,

00:15:36:22 00:15:31:04
כשהייתי מתבונן בהם הייתי חושב
למה אני לא יכול להיות קס כמוהם?

00:15:42:02 00:15:37:10
יום אחד, בזמן ששמרתי על הבקר,
כשהובלתי אותו,

00:15:47:03 00:15:42:05
הייתה פרה אחת רזה, כמו שלד.

היא נפלה לי לתהום.

00:15:48:04 00:15:47:03

בסדר.

- היא נפלה...

00:15:54:14 00:15:48:04

כשנפלה... ובכן,

אבי חינך אותנו בקשיחות.

00:16:00:05 00:15:54:14

חששתי שיכעס עליי

לכן חשבת: "לאן אלך עכשיו?"

00:16:04:19 00:16:00:05

פגשתי אדם אחד שבא מאזור אחר, מורה.

00:16:08:17 00:16:04:19

הוא לא נוצרי ולא נשכר

על-ידי כנסיות כדי ללמד,

00:16:12:04 00:16:08:17

אלא סתם מורה שישב

בשטח פתוח ולימד אותיות.

00:16:18:17 00:16:12:04

הוא קבע לעצמו מקום בשטח פתוח

וישב שם,

00:16:23:23 00:16:18:17

רבים שילמו לו כסף

כדי שילמד את ילדיהם,

00:16:28:24 00:16:23:23

לא ידעתי את נפשי, רצתי והגעתי אל

אותו איש אל תוך היער. זה היה על הר.

00:16:37:01 00:16:28:24

כשאמרו לו 'הבן שלך נכנס לכאן' הוא

הופתע 'הלוואי שאלוהים ייתן לך לב,

00:16:39:07 00:16:37:01

'שאלוהים יפתח לך את הראש' אמר.

קנה חוברת פידל ונתן לי.

00:16:42:19 00:16:39:07

לא כעס עליך ולא אמר לך כלום?

- הוא לא כעס כלל באותו הזמן.

00:16:49:17 00:16:42:19

הפרה נפלה, היא הייתה זקנה אבל הוא שמח לראותי, קנה לי פידל ונתן לי.

00:16:53:14 00:16:49:17
בסדר. טוב, לפני שנגיע לשם...
- כבר אני מסיים.

00:17:02:02 00:16:53:14
גם אני, כשגדלתי עם אחי,
נחזור לנושא,

00:17:06:22 00:17:02:05
הייתי זריז. "הוא מהיר,
הוא ממהר", אמרו עליי.

00:17:11:11 00:17:06:23
מרגע לידתי הייתי בהיר,
'מאיר כמו שמש' אמרו.

00:17:16:18 00:17:11:12
לכן קראו לי 'צהיי' (שמש),
שמש ממזרח עד מערב,

00:17:23:09 00:17:16:19
כלומר, אמרו "מאיר ממערב ועד צפון".
לכן הוריי קראו לי צהייה.

00:17:27:05 00:17:23:09
אם כן מאוד אהבו אותי,
הייתי מהיר תפיסה,

00:17:34:01 00:17:27:05
באותו הזמן,
כשאחיי אחזו בנשק וחגרו חגור,

00:17:40:17 00:17:34:03
אני קיוויתי ללמוד,
זה מה שהיה במחשבות שלי,

00:17:44:08 00:17:41:00
מדוע האחים שלך הסתובבו עם נשק?
- כך היה נהוג במקום.

00:17:50:08 00:17:44:11
שם, אם גבר לא נושא נשק כלשהו
או לא חוגר הוא לא נחשב גבר,

00:17:54:06 00:17:50:13
המקומיים יוצאים מביתם
חגורים כמו אנשי צבא.

00:18:00:10 00:17:54:09
המשפחה, אם היית רואה, הייתה מכובדת
אבי היה נחשב ממש למושל מחוזי,

00:18:05:19 00:18:00:10
אבי היה עוזר לעניים,
לא מבדיל בין נוצרי ליהודי.

00:18:12:03 00:18:05:19
אם יש בן עניים היה עושה עבודות
ברזל ונותן לו בחינם,

00:18:17:09 00:18:12:14
אותו בן עניים היה בא ומעשב בשבילו
ועוזר בעבודות כלשהן.

00:18:19:04 00:18:17:09
אך לא היה אומר "תשלם לי",
הוא לא היה מלחיץ.

00:18:30:01 00:18:19:11
וגם כל אדם שבא מהסביבה לבקש מזון
או כל אדם נזקק שזקוק לאוכל,

00:18:33:06 00:18:30:01
אם היה רואה שאנחנו נותנים
לו מעט מדי מאחד המאכלים,

00:18:36:21 00:18:33:06
שמים תבואה בצלוחית
לאותו איש גבר או אישה,

00:18:41:03 00:18:37:02
אם ראה שזה מעט היה אומר "פעם
ידעת מחסור? תוסיף, תוסיף!".

00:18:45:06 00:18:41:03
נתינה לא פוגעת בשלום בית,
וקושי לא מפסיק לדכא. כך היה אומר.

00:18:47:14 00:18:45:06
"ילדיי, לא יחסר לכם
בגלל שנתתם. תנו!".

00:18:53:07 00:18:47:17
אם, למשל, היה בא 'אזמרי'
(זמר נודד) או אדם כלשהו,

00:18:55:24 00:18:53:08

והוא מוציא מהכיס 100 שקלים.
את אומרת לו, 'אבא, זה 100',

00:18:59:12 00:18:56:01
הוא היה מוסיף על זה עוד ונותן.
"פעם ראית מחסור? מה אכפת לך?"

00:19:03:02 00:18:59:14
היו באים אליכם קבצנים?
- בכפרים יש, פה ושם.

00:19:06:08 00:19:03:02
מה הם מבקשים?
- באזור הכפר?

00:19:12:14 00:19:06:08
יש המבקשים בשם אלוהים,
קבצנים נזקקים, אנשים עקורים,

00:19:17:09 00:19:12:14
כשאחד כזה מבקש, מי שיש לו אינג'רה
מחובתו לתת, זה דבר טוב לשם שמיים.

00:19:24:14 00:19:17:09
אם בא מרחוק אדם מביתא-ישראל, אחד
מקרוביו, אם ישב בביתו שנה-שנתיים,

00:19:30:23 00:19:24:14
לא יגיד לו קח, תוציא, תחזיר את זה.
הוא יכלכל אותו בחינם,

00:19:36:03 00:19:30:23
אם ירצה, יבנה לו בית ויושיב אותו.
- היו ימים כאלה שאנשים באו וביקשו?

00:19:42:22 00:19:36:03
אנשים באים מרחוק, אנשים שהיו מנסים
לעלות לכאן. אנשים עקורים היו באים.

00:19:47:00 00:19:42:22
בדרך לסודן, במטרה להיכנס מסודן
לירושלים, הרבה קרובים באו אז.

00:19:50:03 00:19:47:00
אתה זוכר את זה?
- כן. אבי קיבל הרבה קרובים.

00:19:58:23 00:19:50:03
עבור רבים היה מכין צידה לדרך,
מלווה אותם, מי שרצה להישאר נשאר.

00:20:04:02 00:19:58:23
הרגל אחד של אבי שהיה לו,
מעשה אחד שלו שאני זוכר מאוד,

00:20:11:03 00:20:04:04
כשהיו באים אורחים,
שוחטים כבש או עז נכון?

00:20:16:08 00:20:11:03
אם אחד נשחט בבוקר, אחר היה נשחט
בערב, גם אם בא אורח בלילה בחשכה,

00:20:22:01 00:20:16:08
אבינו, מדוע? "היינו אומרים לו"
יש כבר בשר. למה לא נאכל מהבשר שיש.

00:20:27:01 00:20:22:01
"כשמגיע קרוב אתה צריך לשפוך דם
ולשחוט לכבודו בשר חדש".

00:20:29:22 00:20:27:01
"קח, הנה, תברך על זה,
כך צריך לומר לו ולתת, ילדי".

00:20:35:17 00:20:29:22
לא משנה, גם אם במשך
שבוע יבואו אנשים כל הזמן,

00:20:39:14 00:20:35:17
אלוהים ברך אותו בשפע: "תביא מיד".

00:20:43:11 00:20:39:23
כמה בקר היה לכם?
- ברוך ה'.

00:20:45:21 00:20:43:11
אמרת שאתה היית רועה.
- הייתי רועה.

00:20:52:12 00:20:46:04
מה היית רועה?
- היה לנו בקר. גם עיזים וגם בקר.

00:20:57:00 00:20:52:12
אבינו היה אדם
שמח בחלקו, בלי קשר לבקר.

00:21:01:01 00:20:57:00
היו לצידו ילדים חקלאים ושוורים,

חורשים לו שדות.

00:21:04:13 00:21:01:01

והיו שוורים שגדלו
בביתנו לחרוש איתם,

00:21:09:22 00:21:04:16

אבל לרוב, הציבור היה חורש בשבילו.

00:21:13:09 00:21:09:22

במחשבה שלא יהיה להם
זמן לעבודת הנפחות,

00:21:15:02 00:21:13:09

אם זה אחיי ואם זה אבי,

00:21:20:17 00:21:15:04

שם עיסוק בעבודת הנפחות והברזל
היתה כבוד, זו סוג של סמכות,

00:21:25:04 00:21:20:17

לכן 100-150 איש היו נכנסים
ומעדרים, מנכשים עשבים,

00:21:28:05 00:21:25:04

מהבקעה ומהרמה היו
באים לחרוש בשבילו.

00:21:33:13 00:21:28:06

אנחנו היינו ילדים והיינו רועים
את הבקר וכשבגרנו, הגדולים יותר

00:21:36:18 00:21:33:23

היו הולכים ליער, לרמה, כדי
לשמור על היבול מהקופים והשימפנזים,

00:21:41:18 00:21:37:16

אתה הלכת?
- אני, חוץ משנה-שנתיים, לא.

00:21:43:19 00:21:41:18

בעיקר רעיתי בקר. אחרי שסיימתי,
בעיקר הלכתי ללמוד.

00:21:51:23 00:21:44:04

אבל האחים שלי היו חורשים ומעדרים
ביער. באזור שם, מכיוון שהכל מיוער,

00:21:58:21 00:21:51:23

היה צורך לשמור שהקופים לא יאכלו

את היבול ה"משילה", היבול הטוב,

00:22:00:03 00:21:58:21
בבקעה לא גדלה "משילה",
אלה שעורה וחיטה,

00:22:05:22 00:22:00:03
ועוד מיני גידולים
אחרים כמו אפונה וכולי.

00:22:09:09 00:22:05:24
כמו כן, יש דבר הנקרא
'וברה' (שיתוף פעולה),

00:22:13:01 00:22:09:09
וברה, כלומר האנשים
חברים יחד לעשות קציר,

00:22:16:10 00:22:13:03
אבי היה חרש-ברזל (נפח),
היה אדם ידוע ומכובד,

00:22:20:10 00:22:16:13
היו שואלים ובאים מרחוק
כדי לעבוד בשבילו,

00:22:26:11 00:22:20:12
כך שכ-50-60 איש...
הנוצרים שם היו טובים,

00:22:32:12 00:22:26:14
האוכלוסייה שם, במקום שבו חיינו,
הנוצרים היו טובים,

00:22:40:23 00:22:32:12
כל אלה בעצמם הכינו את השתייה
ואת המזון והיו חוגגים,

00:22:47:03 00:22:40:23
היו קוצרים, אוספים את היבול
ונותנים לו. אבי היה ממש כמו מושל,

00:22:51:01 00:22:47:05
מדוע? לא הבנתי.
למה הוא היה במעמד של מושל?

00:22:56:06 00:22:51:01
בסביבה שלנו,
היו מעט ביתא ישראל,

00:22:59:19 00:22:56:15

כלומר?

- כלומר, לא היו הרבה ביתא-ישראל.

00:23:05:17 00:22:59:19

במקומות אחרים היו הרבה מביתא-ישראל
שם היו רק כמה ראשי-משפחות מסוימות,

00:23:11:08 00:23:05:17

אתה הולך רחוק ומוצא 20 בתים,
10 בתים, שניים-שלושה אנשים,

00:23:15:14 00:23:11:08

שם לא היו הרבה מביתא-ישראל,
להיות חלק מביתא-ישראל היה כבוד שם,

00:23:21:09 00:23:15:14

כמו כן לאבי היתה יכולת
תקשורת טובה עם אנשים,

00:23:26:12 00:23:21:09

לא אהב אנשים שקרנים
מכיוון שהיה אדם ישר,

00:23:31:00 00:23:26:12

היה מפייס בין ניצים
אפילו הנוצרים היו מבקשים מאבי:

00:23:35:06 00:23:31:00

"אבא טגנייה, בוא תשפוט בינינו,
בוא תפייס בינינו."

00:23:40:08 00:23:35:06

לכן, לא היה עושה איפה ואיפה,
לא משקר, לכן אהבו אותו מאוד,

00:23:45:14 00:23:40:11

בזמן שהוא מדבר אף אחד לא מדבר.
גם אנחנו.

00:23:52:12 00:23:45:16

בזמן שעסק בנפחות אף אחד לא עובר
מאחורי גבו רק לפניו ושואל לשלומו,

00:23:55:22 00:23:52:12

יש גדר, האדם עומד ליד גדר
ואומר שלום ומזמינים אותו לשבת,

00:23:58:06 00:23:55:23

את מי שבא להזמין עבודת ברזל,

00:24:00:24 00:23:58:06
הכניסה ממנה נכנסים הנוצרים
למקום עבודה היא נפרדת,

00:24:03:21 00:24:00:24
כשמגיעים אורחים מביתא-ישראל
גם יש חצר נפרדת,

00:24:09:08 00:24:03:21
הייתה לו חצר מחולקת והוא קיבל
ואירח כל אחד לפי השתייכותו,

00:24:14:07 00:24:09:08
אם היה אדם עני: "עני,
אל תאכלו את כספו, ילדיי."

00:24:16:13 00:24:14:07
"זה אחד שאביו ואמו נפטרו."

00:24:22:14 00:24:16:15
"זה, כשיגדל הוא ישלם וייתן מכוחו,
אך אל תקבלו ממנו כסף."

00:24:28:08 00:24:22:24
לא משנה אם הוא יהודי
או נוצרי, כך היה נוהג,

00:24:33:09 00:24:28:08
כמה אנשים היו במקום שבו גרתם?
- כמה יהודים היו?

00:24:41:21 00:24:33:11
במקום הנקרא ט'גדייה היינו כ-50,
כלומר מכל המקומות בסביבה יחד 50,

00:24:45:09 00:24:41:23
לא, כל האנשים.
שכנים, מי שהיו לידך.

00:24:49:15 00:24:45:10
אבי היה לבדו עם ילדיו.

00:24:56:16 00:24:49:15
הייתם לבדכם...
- כן, לבד. אחיי היו, שלושה אחים.

00:25:01:20 00:24:57:15
הם בנו גוג'ו (בית קטן) והתיישבו שם
השאר היו בנות והן נישאו והלכו.

00:25:09:10 00:25:01:20
למרות זאת, כאשר הילדים והנכדים
נרתמים, היו מייצרים הרבה נשקים.

00:25:15:24 00:25:09:10
בסביבה ובחצר שלנו היה הרבה
ביטחון כמו שאומרים בארץ,

00:25:18:03 00:25:15:24
וזה היה מקום שכיבדו,

00:25:20:09 00:25:18:03
כן, אמרת זאת גם קודם
ולא הבנתי...

00:25:23:17 00:25:20:09
גם קודם אמרת שהיו מסתובבים
עם נשקים כמו חיילים,

00:25:26:11 00:25:23:17
היה משהו מפחיד באותה סביבה,
הייתה סכנה?

00:25:28:21 00:25:26:11
אין, אין סכנה.
- היו גנבים, או קרבות?

00:25:31:18 00:25:28:21
לא היו דברים כאלה. לא היה מקום
כמו זה שהיו בו שלום ושמחה בכלל,

00:25:35:18 00:25:31:18
אך הנורמה של המקום הייתה
שיוצאים עם רובה כשהולכים,

00:25:41:15 00:25:35:18
כל הצעירים והגברים
מסתובבים עם רובה.

00:25:49:03 00:25:41:15
למה נושאים נשק?
- זו תרבות. זו התרבות.

00:25:53:03 00:25:49:08
אכן בהחלט יש מסביב יערות, היערות
לכיוון סודן באזורינו ומסביבנו.

00:25:56:14 00:25:53:03
של סודן, וולקיט וחומרה,

יש להם גבול איתנו.

00:26:02:07 00:25:56:14
לכן כשאדם יוצא הוא לא נושא אלה,
הוא הולך עם רובה.

00:26:05:00 00:26:02:11
במה הוא נתקל בדרך,
במה הוא יכול להיתקל?

00:26:07:18 00:26:05:03
יש דברים אחדים
שאפשר להיתקל בהם.

00:26:11:09 00:26:07:18
יכול להיות שיש שודדי-דרכים בסביבה
אך בפנים הארץ יש שלום.

00:26:16:04 00:26:11:09
כל אחד מהמקומיים, נוצרי או ישראלי,
הם אחד, הם שומרים זה על זה.

00:26:22:09 00:26:16:04
הם לא רואים אדם מסוים ואומרים
'זה ישראלי, לכן נעשה לו כך וכך'.

00:26:29:04 00:26:22:09
היו הרבה אמון ואהבה,
כלומר בין שכנים.

00:26:32:18 00:26:29:04
כשאתה יוצא ליער,
לעומת זאת, זה יער.

00:26:37:18 00:26:32:18
יכול להיות שמישהו בא מאזור אחר או
יכול להיות ששודד כלשהו התמקם שם,

00:26:41:18 00:26:37:23
כשיוצאים מהסביבה יוצאים עם נשק,

00:26:44:23 00:26:41:18
גם כשהולכים לכיוון גונדר,
מסתובבים עם 40-50 נשקים,

00:26:47:13 00:26:44:23
באמרצ'הו יש יער,
כשבאים משם,

00:26:51:07 00:26:47:16

האנשים של ט'גדייה
הולכים ממש כמו צבא בקרב,

00:26:56:14 00:26:51:07
כל האנשים הללו הולכים לכל הבתים,
הם נראים כמו צאצאים של אדם אחד,

00:27:01:12 00:26:56:14
המוסלמים, הנוצרים והיהודים.
- היו גם מוסלמים בסביבתכם?

00:27:04:01 00:27:01:12
כן, היו. כשהיו יוצאים
למסחר לגונדר,

00:27:08:00 00:27:04:03
כשאת רואה את הרובים
ואת החמורים ואת הפרדים,

00:27:14:03 00:27:08:00
גם אני, כאשר ברחתי אל עולם הלימוד
איתם, עם הסוחרים יצאנו והלכנו.

00:27:21:00 00:27:14:03
בסדר, רגע. לפני שנגיע לשם,
אני אחזיר אותך מעט אחורה.

00:27:24:21 00:27:21:00
בתחילה היית רועה בקר.
- כן, רעיתי בקר.

00:27:30:01 00:27:24:21
כן. מה אתה זוכר מהרגעים שבהם
הפרה נפלה לתהום? איך זה היה?

00:27:33:20 00:27:30:11
מה עשית כשזה קרה? אתה השגחת?
היית משחק, איך זה שנכשלת?

00:27:42:19 00:27:33:20
הייתי משחק, יש משחק שנקרא ק'ולבש
והיינו משחקים בזה עם הילדים.

00:27:51:07 00:27:42:19
בזמן ששיחקתי הפרות הלכו לסבך,
להר, לא ראיתי שיחקתי סתם,

00:27:55:22 00:27:51:07
כשהתרוממתי הן הלכו, כשהגעתי
גיליתי שהפרה היא נפלה והתרסקה.

00:28:02:16 00:27:55:22
היא מתה? היא נפלה ומתה?
- כן. הפרה הייתה חלשה.

00:28:06:03 00:28:02:16
היה לנו הרבה בקר, אך היא הייתה
חלשלושה, היא הפכה לסיפור,

00:28:07:23 00:28:06:03
הסיבה שבשבילי
היא הפכה לסמל,

00:28:12:22 00:28:07:24
היא שהפרה ההיא,
ידעתי שלא תחיה...

00:28:16:02 00:28:12:22
איך ידעת שהיא לא תצליח להבריא?

00:28:19:10 00:28:16:02
הייתה מקופלת, היא הידרדרה הרבה,
זה מקום סבוך,

00:28:21:09 00:28:19:11
היא הייתה שם הרבה זמן.

00:28:28:13 00:28:21:12
אם היא שם הרבה זמן, אם אין מי
שיטפל בה בזמן, היא הייתה מבוגרת,

00:28:34:21 00:28:29:02
אז מה אמרתי?
גם ככה הייתה בלבי כמיהה ללמוד.

00:28:39:06 00:28:34:21
וגם כשהיינו יושבים, אבי היה מספר
על הסבים שלנו, שהיו כאלה וכאלה,

00:28:45:20 00:28:39:15
הלכתי בלי מחשבה אל קבוצת הילדים
שראיתי שהיו מסתופפים ולומדים,

00:28:48:00 00:28:45:20
קפצתי ביניהם...

00:28:54:00 00:28:48:02
זה רחוק? המקום שבו המורה
התיישב היה רחוק.

00:28:58:23 00:28:54:03
היה איזה הר שהיה הגבול.

00:29:02:22 00:28:59:03
אני מתכוונת,
כמה זמן הליכה זה?

00:29:04:23 00:29:02:22
זה היה די קרוב,
לכל היותר מרחק של שעה-שעתיים,

00:29:08:07 00:29:04:23
הלכתי לשם וכשראיתי
ילדים לומדים נכנסתי.

00:29:09:17 00:29:08:07
מה אמר לך המורה?

00:29:13:21 00:29:09:17
"אתה הבן של ידידי,
הבן של אבא-טגנ'ייה".

00:29:20:14 00:29:13:22
"אתה תלמד. ובכן, אתם אל תגעו בו".
היו הרבה שלמדו.

00:29:23:05 00:29:20:16
"אלה שייכים לביתא-ישראל,
לא נוגעים בהם",

00:29:25:04 00:29:23:05
"שב בנפרד", אמר לי.
ישבתי בנפרד.

00:29:26:06 00:29:25:05
הוא אמר לך?
- כן.

00:29:27:08 00:29:26:06
כלומר, הוא הכיר אותך?

00:29:31:01 00:29:27:09
כן, מובן שהכיר. הוא היה אדם מלומד
שהסתובב בהרבה מקומות. משכיל למדי,

00:29:37:22 00:29:31:02
אז אבי עקב אחריי והגיע.
- באותו היום?

00:29:41:10 00:29:37:23

למחרת. נשארתי שם כל היום
ואחר כך יצאתי סתם כך והלכתי.

00:29:47:00 00:29:41:11

לשם הגעתי כשאני מבוהל
הגעתי מבוהל ולא סיפרתי לאותו מורה.

00:29:50:04 00:29:47:00

אך בתוך תוכי הייתי מודאג.

00:29:57:17 00:29:51:24

היו ילדים שמשננים פידל,
הייתי איתם כל היום וחזרתי.

00:30:04:16 00:29:57:17

אבא שלי... התחבאתי בביתה של סבתי
סבתי, אימו של אבי הייתה שם.

00:30:09:22 00:30:04:16

היא חייתה עד גיל 100 ונפטרה.

00:30:13:07 00:30:09:22

אצלה, התחבאתי אצל סבתי
מחשש שאבי יכה אותי,

00:30:16:10 00:30:13:07

היכן היא הייתה חיה?
- סבתנו הייתה שכנה שלנו.

00:30:22:12 00:30:16:10

הלכתי אליה. אחר-כך היא סיפרה לו.
היא קראה לו ממו, הוא נקרא טגנ'ייה,

00:30:27:06 00:30:22:12

האנשים קראו לו טגנ'ייה, אביו קרא
לו פק'דו אך אחרים קראו לו טגנ'ייה,

00:30:35:15 00:30:27:06

'ממו' קראה לו, "מתוק שהתבלבל",
אמרה לו הרי מחפשים אותי,

00:30:38:09 00:30:35:16

"מה העניין?" שאל.
העניין הוא שקרה כך וכך.

00:30:41:09 00:30:38:09

הפרה נפלה לו,
הפרה ההיא נפלה לו.

00:30:46:03 00:30:41:09

הוא הלך, יש מורה הנקרא
ממהר היילה, הוא הלך אליו,

00:30:48:22 00:30:46:03
ולמד איתו כל היום פידל וחזר,

00:30:52:24 00:30:48:22
הוא שמע את זה ואמר לה "בסדר".

00:30:58:00 00:30:52:24
בזמן שהלכתי שוב לשם, בזמן שישבתי,
אבי הגיע בשקט ישר לשם. ביום השני.

00:31:03:17 00:30:58:00
הפרה נפלה. היכן השארת את שאר הבקר
לפני שנעלמת? הוא לא כעס על כך?

00:31:05:23 00:31:03:17
השארת אותם משוחררים.
- היכן שחררת אותם?

00:31:09:06 00:31:05:23
עם השכנים, נשארו ביער
מאז שהלכתי לרעות,

00:31:13:21 00:31:09:06
השכנים החזירו אותם,
הביאו ומסרו אותם,

00:31:18:09 00:31:13:21
אחר-כך שוב באתי וסבתי התחילה תהליך
שמגלנה (גישור) בינינו וביקשה מאבי

00:31:23:01 00:31:18:09
זיכרונום לברכה, כולם כבר לא בחיים
וככה סבתי דיברה איתו.

00:31:29:22 00:31:23:01
למחרת הוא קנה פידל (מחברת),
סיפרתי לסבתי שנכנסתי לאותו לימוד,

00:31:34:09 00:31:29:22
היא אמרה לך ללכת?
איך קמת בבוקר וחזרת ללמוד שם?

00:31:38:02 00:31:34:11
קמתי מוקדם ופשוט הלכתי לשם שוב.

00:31:42:15 00:31:39:00
"לך", אמרה לי, כן. "אין שום בעיה",

אמרה לי, ואז הוא בא, אבי,

00:31:49:08 00:31:42:15

כשהוא בא חששתי שהוא יכה אותי,
ילד מתבייש כשמכים אותו ליד חבריו,

00:31:51:18 00:31:49:08

"עכשיו הוא יכה אותי", חשבתי.

00:31:56:14 00:31:51:18

אמר לי "ילדי, שאלוהים ינחה אותך
ויאיר לך" נתן לי את הפידל והלך,

00:31:59:15 00:31:56:14

בן כמה היית?
- מה?

00:32:05:24 00:31:59:15

הייתי בן תשע לכל היותר.
- בסדר.

00:32:11:02 00:32:05:24

וכך נכנסתי לשם,
הוא נתן לי את הפידל והלך,

00:32:15:23 00:32:11:02

שיננתי את הפידל,
ואותו איש (המורה) ספר,

00:32:23:04 00:32:15:23

נתן לי יחס מיוחד מאוד כשסיימתי
ללמוד וכשבחנתי הוא אמר לאבי,

00:32:32:03 00:32:23:04

"הנה, מוביל בגעז, זה מוביל בגעז.
בחנתי אותו, הוא מתרגם כמו מומחה".

00:32:42:09 00:32:32:03

וגם אמר "הכשרתי אותו להיות
ארמי (מתרגל) ליקה-געז",

00:32:44:05 00:32:42:11

יפה. רגע רגע...

00:32:47:12 00:32:44:06

הוא הפך אותי לאחראי על בית-הספר,
כשהפך אותי לאחראי...

00:32:52:11 00:32:47:14

אבל קפצת. אמרת שהתחלת ללמוד.

איך הייתם לומדים?

00:32:56:15 00:32:52:11

כשאתה אומר פידל דפים,
מחברת עיפרון,

00:32:59:03 00:32:56:15

יש פידל. תחילה משננים את הפידל,

00:33:02:13 00:32:59:03

אחרי ששיננת את הפידל
מתחילים עם ספר מספרים,

00:33:05:16 00:33:02:13

ספר מספרים, יש מה שנקרא.
'וורד נבב', 'נבב'

00:33:10:18 00:33:05:16

'וורד נבב' הכוונה לשלבים:
קודם מספרים ואחר-כך געז,

00:33:13:18 00:33:10:18

אחר-כך וורד-נבב,
אחר-כך 'נבב' סופי (קריאה),

00:33:17:07 00:33:13:18

בסוף שלב הנבב יש מבחן.

00:33:20:08 00:33:17:07

לאחר מכן, הוא מבקש ממך
לפרש לו את הקטע שקראת.

00:33:24:09 00:33:20:08

כמו שאנחנו משוחחים עכשיו, כמו
שאני מדבר בטיגרינית ומתרגם לאמהרית

00:33:27:09 00:33:24:09

או כמו שאני מדבר אמהרית
ומתרגם לעברית,

00:33:29:20 00:33:27:09

את אותו קטע געז,
לאחר שאני מסיים לקרוא אותו,

00:33:32:00 00:33:29:20

הוא שואל: "מה התרגום של זה?"
הוא שואל אותי באמהרית.

00:33:35:23 00:33:32:00

"הפירוש הוא כך וכך", אני מתרגם לו.

- בסדר.

00:33:39:19 00:33:35:23
ובכן, איך עובד עניין התרגום:
יש לי כאן ספר.

00:33:44:15 00:33:42:09
ובכן, מה זה אומר כאן.

00:33:47:09 00:33:44:15
הקס מקריא בגעז.

00:33:50:24 00:33:47:09
"שאלוהי ישראל יהיה מבורך ומקודש",
זה התרגום באמהרית.

00:33:52:09 00:33:51:01
תרים למעלה,
תרים למעלה כשאתה קורא.

00:34:08:17 00:33:52:09
הקס מקריא ברכה בגעז.

00:34:12:14 00:34:08:17
הכוונה לעוזרים של משה.

00:34:15:04 00:34:12:14
ובכן, כאן אין אמהרית,
כלומר אני מתרגם לאמהרית.

00:34:16:15 00:34:15:04
כן, הבנתי.

00:34:49:16 00:34:16:15
הקס מקריא ברכה בגעז.

00:34:58:01 00:34:49:19
גם אם זה קסים, גם אם זה תלמידים,
כל אחד יכול לקרוא ולהתקדם,

00:35:05:04 00:34:58:01
את זה לעומת זאת, לתרגם ולהסביר
מה מכיל הספר, זה געז לא אמהרית.

00:35:10:05 00:35:05:04
כשאת רואה את זה נראה כמו
אמהרית אך זה לא אמהרית. זה געז.

00:35:13:15 00:35:10:05
לפענח את סודו של הגעז

ולהסביר זאת לאנשים,

00:35:17:03 00:35:13:15

את כל היכולת הזאת של
המקצוע זה, של יכולת זו,

00:35:20:17 00:35:17:03

למדתי היטב. אבי...
- רגע, רגע...

00:35:23:00 00:35:20:17

במשך כל היום כשאתה שם,
אתה נשאר שם כל היום?

00:35:27:20 00:35:23:00

מה אתה אוכל?
באיזו שעה אתה חוזר לביתך?

00:35:30:12 00:35:27:20

תסביר לי איך כל זה התנהל?
- בסדר, בסדר. אגיע לזה.

00:35:33:14 00:35:30:12

מהרגע שהתחלתי להיות
תלמיד באופן רשמי וללון שם,

00:35:36:13 00:35:33:14

הייתי לוקח צידה.
הייתי לוקח אוכל מהבית,

00:35:43:07 00:35:36:13

אני לוקח אוכל מהבית
היינו לומדים בתוך חצר מגודרת.

00:35:45:06 00:35:43:07

היה שם עץ,

00:35:50:03 00:35:45:06

בקיץ, כדי שלא תהיה עלינו שמש,
היינו יושבים לרגלי העץ.

00:35:54:14 00:35:50:03

כשאנחנו מחזיקים בידינו ספר,
אין שולחנות ואין כלום.

00:36:07:02 00:35:54:14

הייתה חומה ועליה היו גזעים מבוקעים
על אותן פלטות עץ האיש כתב בעיפרון.

00:36:10:07 00:36:07:05

כלומר האיש (המורה) היה כותב:
"המשמעות של זה היא כך וכך".

00:36:12:24 00:36:10:07
"המילה הזו פירושה הוא זה,
המילה הזו..."

00:36:16:00 00:36:12:24
ממקום יושבו, הוא היה מתקן אותנו
הוא ידע הכול בעל פה.

00:36:20:07 00:36:16:00
"תחזור. המילה הזו, תהגה אותה כך",
היה אומר.

00:36:25:13 00:36:20:07
מי הוא האיש הזה?
- ממהר היילה קראו לו.

00:36:27:08 00:36:25:13
מהיכן הוא הגיע?

00:36:33:01 00:36:27:08
הוא הגיע ממקום שנקרא גיינט,
אומרים שהוא גורש משם והגיע.

00:36:39:02 00:36:33:01
הוא היה מורה דגול, מאוד מלומד,
לא הייתה שפה שלא הכיר.

00:36:41:17 00:36:39:02
לא היה דבר שלא ידע.

00:36:48:00 00:36:41:17
הוא לא עשה הבחנה
בין מין למין ובין דת לדת,

00:36:52:23 00:36:48:03
הוא ציטט מספרים והיה
חוקר, היה ידען גדול,

00:36:58:11 00:36:52:23
"אני הייתי רוצה להיות ישראלי,

00:37:01:00 00:36:58:11
אתם הישראלים תיכנסו לארצכם,

00:37:07:14 00:37:01:00
תתעודדו! אתם תחזרו לארצכם,
ירושלים היא שלכם". כך היה אומר.

00:37:14:17 00:37:07:15
אם כן, הייתי לוקח צידה ולומד
עם ילדים שם. כשהייתי חוזר,

00:37:20:17 00:37:14:17
כל אדם שיצא לשוק או כל דבר אחר,
כשחוזרים יש להתרחץ לפני שנכנסים.

00:37:26:02 00:37:20:17
כמה שעות היית לומד?
- יום שלם. אולי שמונה שעות.

00:37:32:19 00:37:26:02
יום שלם. אני הולך בבוקר וחוזר בערב
היה לי נרתיק עור, הייתי לוקח צידה.

00:37:35:10 00:37:32:19
היו לי מים, לא הייתה בעיה.

00:37:40:02 00:37:35:10
עכשיו, כשהייתי חוזר,
היה נהר ליד השכונה שלנו,

00:37:44:10 00:37:40:02
הייתי טובל באותו נהר,
לובש בגדים אחרים.

00:37:49:24 00:37:44:10
ואז הייתי מצטרף לבני משפחתי.
למחרת הייתי לובש את אותו בגד והולך

00:37:58:19 00:37:49:24
כך למדתי שם במשך שנתיים.

00:38:03:12 00:37:58:20
שנתיים רק עד לשלב ספר למדתי,
שנתיים אצל אותו איש,

00:38:11:20 00:38:03:12
כאשר למדתי, נבחנתי ועברתי.
הבוחן היה ישראלי, קורא-דווייט.

00:38:15:22 00:38:11:20
כלומר, תהילים, כפי שאתם רואים
שידע בעל-פה. הוא ידע את זה בעל-פה.

00:38:18:13 00:38:15:22
ידע בעל-פה לגמרי, בלי לפתוח ספר.

00:38:21:19 00:38:18:13
היה מישראל, היה קרוב שלנו.
טמסגן זיאמר קראו לו.

00:38:27:00 00:38:21:19
אותו טמסגן זיאמר, האיש שהזכרתי,
מאותו אחד שקראתי לו לילאי וורק'ו,

00:38:32:17 00:38:27:00
במה שנקרא 'גפעום אנה דפעום'
הוא צאצא ששייך למשפחה שלהם.

00:38:38:17 00:38:32:19
הוא היה איש זקן ומכובד באזורינו,
בקרב הישראלים וגם בקרב הנוצרים.

00:38:40:03 00:38:38:17
הוא זה שגם היה בוחן את התלמידים.

00:38:45:00 00:38:40:03
מורה אחר היה מלמד, מורה נוצרי,
ואת הבחינות העביר המורה הישראלי.

00:38:51:02 00:38:45:00
היכן היה מקום מגוריו, שם באזורכם?
- ט'גדייה, בעד-וורק'ט, בט'גדייה.

00:38:58:16 00:38:51:02
הוא היה משם, אבא טמסגן.
הוא לא היה קס אך התעלה על קסים.

00:39:02:18 00:38:58:16
הוא שינן דוויט בעל-פה,
ידע ספרים בעל-פה.

00:39:06:22 00:39:02:18
איך הגעת לבחינה אצלו?
- היה לוקח אותנו.

00:39:13:23 00:39:06:22
כאשר אותו מורה היה הולך,
היינו הולכים, היה עץ וורקה גדול.

00:39:17:12 00:39:13:23
היינו יושבים מתחת לאותו וורקה,
יושבים וכל תלמיד היה מדקלם בתורו,

00:39:21:16 00:39:17:12
בתורות?
- בתורות. משננים, משננים.

00:39:26:11 00:39:21:16
כשטועים, היה לו עץ דמוי פטיש
כמו בכנסת, כמו של חברי כנסת.

00:39:28:23 00:39:26:11
ככה, היו עושים לו כך.

00:39:35:23 00:39:29:01
היה מקשיב, "תחזור על זה",
היה אומר לו והוא היה חוזר.

00:39:38:08 00:39:35:23
כשאומרים נכון היה שותק,
וכך נבחנתי שם.

00:39:41:10 00:39:38:08
מה אתה זוכר מיום הבחינה?
מה הרגשת כשהלכת לשם?

00:39:46:02 00:39:41:11
באותו הזמן, בכנות, מתוך 32
תלמידים שעשו את הבחינה,

00:39:53:11 00:39:46:03
אני נבחנתי והייתי מקום ראשון
בקריאה ובתרגום של דוויט,

00:39:59:07 00:39:53:14
אני נבחנתי והייתי מקום ראשון בזמן
שנבחנתי והצלחתי, הרגשתי שמחה גדולה

00:40:05:24 00:39:59:08
מאוחר יותר אבי בנה מחרשה
מברזל ונתן לאותו מורה.

00:40:14:22 00:40:05:24
אמי יצרה גן, כד גדול, קראנו לזה
זה גן, זה נותן שפע לאותו מורה,

00:40:19:18 00:40:14:22
לאחר מכן מה הוא אמר?
"הילד הזה למד היטב".

00:40:24:11 00:40:19:18
עכשיו תלמד אותו גם עבודת כפיים,
משהו משלך, "תלמד אותו נפחות" אמר.

00:40:31:13 00:40:24:11
ואז, בזמן שאחיי היו עובדים

בנפחות, למדתי גם יחד איתם,

00:40:41:11 00:40:31:13
למדתי והייתי חושב: "למה שלא אלמד
מזמורי תפילה וקידוש וכאלה?"

00:40:47:03 00:40:41:13
"יש קסים שלכם מסביב
לגונדר, בוגרה".

00:40:50:04 00:40:47:04
למי אתה מתכוון?

00:40:53:07 00:40:50:04
היו הרבה תלמידים שדיברתי איתם.

00:40:56:24 00:40:53:07
"יש קסים שלכם,
מביתא-ישראל, בוגרה",

00:41:00:10 00:40:56:24
"בוגרה, באזור גונדר
יש רבים", היו אומרים,

00:41:02:06 00:41:00:10
היו לך חברים כמוך?

00:41:05:20 00:41:02:06
כן, אני וחבריי תכננו להיעלם יחד.

00:41:09:00 00:41:05:20
הנוצרים אל מקום נוצרי ואני אל
מקום ישראלי, התכוונו להיעלם יחד,

00:41:11:18 00:41:09:00
בבקשה תספר לי בפירוט
איך תכננת יחד עם חבריך?

00:41:14:14 00:41:11:18
בסדר, אספר על חבריי
ואומר גם את שמותיהם.

00:41:23:17 00:41:14:16
עם הזמן הגיעו שמועות מישראל

00:41:28:23 00:41:23:17
על הדרך לירושלים, מוולק'יט,
זהו מקום מוצאה של אימי.

00:41:36:15 00:41:29:00

לשם היו באים אנשים, מתיישבים
שנה-שנתיים ונמלטים לסודן. כך נאמר.

00:41:44:17 00:41:36:15
עכשיו, אז אחי היה בוולק'ייט מטגדיה
הלכתי לוולק'ייט. סיימתי ללמוד.

00:41:51:09 00:41:44:20
כשהלכתי, אדם אחד מכובד גדול...
- זה רחוק, וולק'ייט מטגדייה?

00:41:53:22 00:41:51:09
זו הליכה של יום.
הליכה של יום אחד מטגדייה לשם.

00:41:56:23 00:41:53:22
אמרת להוריך או שהלכת בסתר?

00:42:00:20 00:41:56:23
כשהלכתי לוולק'ייט,
אמרתי שזה לאחי, אמרתי להם והלכתי.

00:42:05:19 00:42:00:20
אך בתוכי ידעתי ששמעתי על בואו
של קס, אותו קס היה בדרכו לסודן.

00:42:08:03 00:42:05:19
מי סיפר לך על בואו של הקס?

00:42:14:22 00:42:08:03
היה קרוב משפחה שהיה בא והולך
'ישנו קס שהגיע לוולק'ייט' כך שמעתי.

00:42:19:24 00:42:14:22
החלטתי שאני חייב
לראות אותו וקמתי ללכת,

00:42:24:20 00:42:20:02
אחי היה שם, הוא היה נפח,
ייצר רובים, היה עושה כלי ברזל.

00:42:30:10 00:42:24:20
אותו אח שלי, אלמשט טגנייה,
אדונייה טגנייה הוא נקרא,

00:42:35:11 00:42:30:10
הגעתי אליו. כשהגעתי,
הוא לקח אותי אל הקס,

00:42:38:23 00:42:35:11

רגע, כשהגעת אליו מה אמרת לו?

00:42:44:07 00:42:38:23

אמרתי לו: "תראה, למדתי
עד שלב המצהפת וסיימתי".

00:42:49:18 00:42:44:07

גם נבחנתי והצלחתי.
לכן, עכשיו אני מבקש להישאר אצלך,

00:42:53:13 00:42:49:20

וללמוד מהקס שאמרו שישנו כאן.
- מה אמר?

00:42:56:04 00:42:53:14

"בסדר, טוב מאוד", אמר לי. "בסדר".
"תהיה איתי ותלמד, אקח אותך".

00:43:03:04 00:42:56:05

אני הרי סיימתי את לימודי היום,
ביום היה נותן לי לעבוד איתו בנפחות

00:43:11:17 00:43:03:07

הרצון שלי לברוח למקום אחר נבע
מהעבודה, מהקושי של עבודת הנפחות,

00:43:16:11 00:43:11:17

וכך חשבתי איך...
הייתי הולך אל הקס כל ערב ולומד.

00:43:17:18 00:43:16:11

משם הוא לקח אותי.

00:43:20:04 00:43:17:18

איך הצלחת אחרי שכל
היום עסקת בעבודה?

00:43:25:05 00:43:20:04

כן. הוא הכיר בינינו.
הוא לקח אותי אליו למקום שבו היה.

00:43:31:13 00:43:25:05

הקס הגיע במהלך המסע
לעלות לארץ הוא הכיר בינינו.

00:43:37:15 00:43:31:13

מה אתה זוכר מאותו היום?
- כשהיה לי קשה בנפחות חשבת:

00:43:42:06 00:43:37:15

"אלך למקום רחוק. במקום לעבוד
בנפחות אברח למקום רחוק".

00:43:45:10 00:43:42:06
ביררתי עם הקס אם יש הרבה
ישראלים בסביבת גונדר.

00:43:51:21 00:43:45:10
נשארתי עד שנה איתו שם בוולק'ייט
בזמן שעבדתי בנפחות עם אחי,

00:43:55:21 00:43:51:21
כלומר, בזמן שלמדתי.
- כשלמדתי, עבדתי בנפחות יום ולילה

00:43:57:18 00:43:55:21
בבוקר ובערב למדתי אצל הקס.

00:44:00:12 00:43:57:18
לא היית עייף?
איך עמדת בזה? הרי היית ילד.

00:44:08:11 00:44:00:12
המחשבות שלי היו בלימודים, התעייפתי
אך היה טוב, לאחי היו חיים טובים.

00:44:12:00 00:44:08:11
היה שפע, הוא היה שוחט בשר כל הזמן
היה מאכיל אותנו ומשקה אותנו.

00:44:18:14 00:44:13:13
שם, כשהיו אומרים לי:
"אתה תלמיד טוב, כל הכבוד",

00:44:22:21 00:44:18:15
"הישראלי הוא שקדן", זה שימח אותי!
אני הייתי התלמיד הצעיר ביותר שם.

00:44:26:07 00:44:22:21
כשהיו אומרים לי:
"זה תלמיד מישראל והוא תלמיד טוב".

00:44:31:24 00:44:26:07
זה היה משמח אותי והמשכתי.
לאחר שלמדתי אצלו שנה, הוא...

00:44:35:08 00:44:31:24
המורה ההוא... הוא היה מסמיין,
הוא החליט ללכת אל האזור שלו.

00:44:38:09 00:44:35:12
"אני רוצה להגיע לסמיין
ולחזור", הוא החליט,

00:44:40:20 00:44:38:10
את ילדיו ומשפחתו
הוא השאיר איתנו,

00:44:43:20 00:44:40:22
הוא בא לט'גדייה,
למקום שבו היה אבי,

00:44:46:24 00:44:43:20
אחי הביא אותו לשכונה
שבה אנחנו גרנו,

00:44:49:08 00:44:47:01
הם עזבו את וולק'ייט,
המקום של אימי,

00:44:52:13 00:44:49:08
ובאו אלינו, אל ט'גדייה,
במקום שבו נולדתי וגדלתי.

00:44:54:12 00:44:52:13
הקס...

00:45:00:00 00:44:54:12
הם באו לשם ולאחר שהיו שם
כשנה, החליט לחזור לסמיין.

00:45:05:01 00:45:00:02
"יש עוד ישראלים אחדים שנשארו",
אמר. סמיין זה מקום גדול.

00:45:10:13 00:45:05:01
ט'למת-סמיין, שם היה בית התפילה
שלהם, הוא נקרא 'פלסוסקי',

00:45:14:20 00:45:10:13
קראו לו 'אבא-רדאי', זה אומר
שיש שם הרים גדולים, בסמיין.

00:45:18:20 00:45:14:20
מקום שיש לו היסטוריה נקרא 'גנטבה',
ועוד מקומות רבים.

00:45:22:16 00:45:18:20
אמר "אני רוצה לסייר שם מעט ולחזור"
הוא השאיר את ילדיו ומשפחתו והלך.

00:45:25:07 00:45:22:16
בט'גדייה?
- כן, בטגדייה.

00:45:30:01 00:45:25:08
עכשיו מגיע הסיום,
ובכן, בזמן שחייתי שם...

00:45:36:24 00:45:30:01
רגע, יצאת מאחרי, עזבת
את וולק'ייט וחזרת לט'גדייה?

00:45:42:04 00:45:36:24
לאחר ששהינו שם, אותו קס בא אלינו.
- אתה גם הלכת איתם?

00:45:46:06 00:45:42:04
הלכתי איתם.
אחי לא הלך. הוא נשאר שם.

00:45:49:23 00:45:46:06
אמרו לך ללוות אותו?
מדוע הלכת איתו?

00:45:53:14 00:45:49:23
הוא בא אלינו, הוא עזב את וולק'ייט
ובא אל האזור של אבי ואמי.

00:46:00:12 00:45:53:14
ושם אבי נתן להם בית, מקום שבו
יוכל להתפלל את תפילות היום.

00:46:04:10 00:46:00:12
במשך שנה שלמה לא ראית את הוריך?
או שבאת לבקר מדי פעם?

00:46:06:07 00:46:04:10
לא, לא ראיתי אותם. הייתי עם אחי.

00:46:09:15 00:46:06:07
מה הם אמרו?
אמרת שאתה הולך לבקר ונשאת שם?

00:46:14:07 00:46:09:15
הם שמעו שאני לומד קשה
ומשקיע והם שמחו מאוד,

00:46:19:16 00:46:14:07
הם ידעו כבר קודם שיש לי רצון

ללמוד, ובכן חזרתי איתו.

00:46:22:07 00:46:19:16
הוא בא אל המקום שלנו,
אל ט'גדייה.

00:46:25:23 00:46:22:07
אבי נתן להם בית אחד גדול,
בית קרקע עם עליית גג,

00:46:33:21 00:46:25:23
בית עתיק שאנשים שנקראו פיאודלים
בנו אותו בשבילם, השכיר להם,

00:46:37:02 00:46:33:21
החצר שלו רחבה מאוד,
אפשר לומר שברוחב של הבית שלי.

00:46:40:19 00:46:37:02
שם הוא הושיב אותם,
מקום שאיבת המים היה בפתח הבית.

00:46:44:09 00:46:40:19
אף אחד לא נכנס לשם
מהרגע שהם נכנסו לגור שם.

00:46:51:05 00:46:44:09
"טוב, אלך אל ארצי ואחזור", אמר הקס
השאיר את משפחתו, את ילדיו והלך.

00:46:54:15 00:46:51:05
אותו ממהר שלי,
קס סנבטה יצחק.

00:46:58:06 00:46:54:15
מה הרגשת אתה באותו הזמן?
- כשהלך חשבתי לעצמי:

00:47:00:12 00:46:58:06
"יאללה, מעכשיו..."

00:47:04:01 00:47:00:15
באותו זמן החברים שלי היו
התלמידים שאיתם שיננתי פידל.

00:47:08:20 00:47:04:01
אותם צעירים אמרו לי: "אנחנו הולכים
לווגרה, לגונדר ללמוד קינה".

00:47:15:14 00:47:08:20

"גם אני אלך אתכם".
"אביך יכעס עלינו, איך ניקח אותך?"

00:47:19:07 00:47:15:14
היו כלות, נשותיהן של האחים שלי,

00:47:23:15 00:47:19:07
"תכינו לי צידה,
אבל אל תספרו", אמרתי.

00:47:29:02 00:47:23:15
"אל תספרו למבוגרים". הכינו צידה,
דבו-קולו (חטיף לחם) וכל מיני,

00:47:33:12 00:47:29:02
יש לי גיסה, גרה ברחובות כיום,
אשתו של אחי. היא הכינה לי.

00:47:37:06 00:47:33:12
עכשיו, היה לנו כלב,
כשהם באו בלילה והעירו אותי,

00:47:41:20 00:47:37:06
הם היו זורקים משהו, הייתי ישן בצד,
כשזה עושה 'קואה' הייתי קם.

00:47:46:08 00:47:41:20
הייתי מזהיר: "תזרקו אבן.
היזהרו מהכלב שינבח ויבוא אליכם".

00:47:49:03 00:47:46:08
עכשיו, בלילה,
- איך הם הסכימו לזה?

00:47:52:21 00:47:49:03
מאוד אהבנו זה את זה, הם חבריי.

00:47:57:17 00:47:52:21
התכונתי לנשותיהן של אחיך,
איך הסכימו לעזור לך?

00:48:02:13 00:47:57:17
הן עשו את עצמן כאילו
לא עשו ולא שמעו דבר,

00:48:05:20 00:48:02:13
וכך את כל הצידה שהייתי צריך לקחת
הן הכינו והניחו ליד המיטה שלי,

00:48:11:03 00:48:05:20

וכך קמתי ושהיה קול,
הכלב נבח,

00:48:13:18 00:48:11:04
אבי אוהב להסתובב,
הוא לא ישן בלילה,

00:48:19:02 00:48:13:18
הוא לא ישן, הוא לא אהב
לצאת עם נשק וכדומה,

00:48:22:09 00:48:19:02
האחים שלי מחזיקים,
הוא לא ממש אהב,

00:48:26:06 00:48:22:10
אך את הקול ואת נביחות
הכלב הוא שמע,

00:48:32:16 00:48:26:06
התכופפתי קצת, הם כבר עזבו והלכו,
חיכיתי מעט. חיכיתי ואז ירדתי לאט,

00:48:39:04 00:48:32:16
כשהלכתי היה ירח. ראיתי אותו עומד
למעלה, קפצתי מהגדר ויצאתי,

00:48:44:00 00:48:39:04
סביב ביתנו הייתה גדר רחבה
וגבוהה. ראיתי אותם עומדים ממול,

00:48:46:02 00:48:44:00
את מי?
- את החברים שלי.

00:48:48:07 00:48:46:03
הם חיכו לך!
- שלושת התלמידים.

00:48:52:04 00:48:48:07
התלמידים הללו,
הם רצו להגיע לכנסייה נוצרית,

00:48:55:01 00:48:52:04
כדי ללמוד 'ק'נה' ולהפוך
למנהיגים, להיות משהו חשוב.

00:48:58:09 00:48:55:01
יש דבר שנקרא 'אקואקואם',
את זה הם הלכו ללמוד,

00:49:03:16 00:48:58:09
וכך אני, יחד איתם, יצאתי ואז
חשבנו לעצמנו, עם מי נלך, איך יהיה.

00:49:08:00 00:49:03:16
סוחרים כידוע הולכים לכיוון גונדר,
סוחרים מהאזור שלנו,

00:49:12:04 00:49:08:00
וכך הצטרפנו לסוחרים, בעלי ברזל
והשתלבנו עם מה שהיה לנו.

00:49:14:06 00:49:12:04
בחרתם במכון יום שבו
סוחרים הולכים?

00:49:16:13 00:49:14:06
אנחנו יודעים באיזה יום
הסוחרים הולכים,

00:49:21:01 00:49:16:13
ביום שלישי. ביום שלישי יוצאת
(שיירה) לדבת, לגונדר,

00:49:23:14 00:49:21:01
התלוונו אליהם, יצאנו לדרך.
- בסדר.

00:49:28:09 00:49:23:14
איך הייתה הדרך?
- כשהלכנו בלילה, עכשיו...

00:49:35:06 00:49:28:09
גם הם (החברים) נמלטו ויצאו,
וכדי שהוריהם לא יחפשו,

00:49:40:14 00:49:35:06
הם לא אמרו להם בכלל.
וכך נעלמנו, הלכנו...

00:49:44:01 00:49:40:14
איך הייתה הדרך?
לא פחדתם שבני משפחה יבואו אחריכם?

00:49:48:02 00:49:44:01
או שתפגשו בדרך אנשים שאתם מכירים?
לא פחדתם מזה?

00:49:51:12 00:49:48:02

הם (החברים) במיוחד חששו
שבני המשפחה ישאירו אותם.

00:49:55:03 00:49:51:12
אני, האחים שלי עסקו בעבודה,
על אוניות, נדמה לי.

00:49:58:06 00:49:55:03
בעבודות ברזל, נפחות וכדומה.
הם היו מפוזרים, רק אבי היה בבית.

00:50:02:17 00:49:58:06
ודאי לא היו שולחים אותי
לא היו שולחים אותי.

00:50:11:19 00:50:02:17
אך לאחר שיצאנו מאוד התלהבנו מהמסע,
רצנו הרבה, עד שהתעייפנו.

00:50:17:00 00:50:11:19
רצנו עד שהגענו לנהר
ליד יער עבות.

00:50:21:01 00:50:17:00
חיכינו עד שהסוחרים יגיעו
לפני היער שהפחיד אותנו.

00:50:24:02 00:50:21:01
כשהסוחרים ובעלי הרובים הגיעו
התלווינו אליהם והלכנו.

00:50:27:12 00:50:24:02
כשהתחלתם את הדרך עשיתם זאת בריצה?
- כן. הלכנו בריצה.

00:50:30:22 00:50:27:12
רצנו את כל האזור המישורי שלנו,

00:50:35:11 00:50:30:22
ולפני שהתבהר והאיר היום,
יצאנו לגמרי מהבקעה,

00:50:38:13 00:50:35:11
עברנו את הבקעה ונכנסנו
אל היער, אל המדרון.

00:50:42:07 00:50:38:13
בזמן הזה בן כמה אתה היית,
כשעשית את כל זה?

00:50:45:16 00:50:42:07
בן 14, משהו כזה.
- בן 14.

00:50:49:10 00:50:45:16
כן.
- יש חיות בדרך או שודדים?

00:50:54:14 00:50:49:10
הרבה, מפני שהיינו נבונים,
החלטנו ללכת עם הסוחרים.

00:50:57:23 00:50:54:14
מחיות טרף וכדומה לא פחדנו
אבל שודדים יש.

00:51:05:01 00:50:57:23
כמו כן, באותה תקופה הייתי מכין
צמידי-מתכת שונים, טבעות וכדומה.

00:51:10:13 00:51:05:01
הייתי מוכר ואהבתי לשמור את הכסף
בנרתיק שלי ובכל מיני מקומות.

00:51:13:09 00:51:10:16
בדוויט שלי ובחפצים שונים
היה לי כסף.

00:51:15:12 00:51:13:09
אז חששתי שזה הרבה כסף,
אז חששתי שיחטפו לי אותו.

00:51:17:09 00:51:15:12
"ומה אם ייקחו לי את זה?"
חשבתי.

00:51:21:24 00:51:17:09
כמו כן, גם הם תפרו בבגדיהם
ובחפצים שלהם את מה שהיה להם.

00:51:24:17 00:51:21:24
הם לא נשאו הרבה,
הם היו מבקשים ואוכלים.

00:51:28:00 00:51:24:17
אני, לעומתם, ידעתי שאתקל
ברעב ובקשיים אחרים.

00:51:32:10 00:51:28:00
מאחר שלא הכרתי את המקום.

אחר-כך, לאחר שהכרתי

00:51:36:12 00:51:32:10
לקחתי קטניות ואכלתי את מה שנשאתי.

00:51:41:07 00:51:36:12
הם, בכל ישוב שהגענו,
ביקשו אוכל בשם נדיבות ה'.

00:51:44:16 00:51:41:07
הם היו אומרים לי: "תחכה כאן",
אם היו מביאים אפונים, פולים,

00:51:47:17 00:51:44:16
הייתי רוחץ את זה במים
זה הרי קטניות.

00:51:49:20 00:51:47:17
הם היו נותנים לי
את זה והייתי לוקח.

00:51:55:11 00:51:49:20
הלכנו עם הסוחרים
והגענו אל דבת ווגרה,

00:51:57:16 00:51:55:11
כמה ימים אורכת הדרך עד כה?

00:52:00:00 00:51:57:16
למי שיש ברשותו חמורים
ופרדים יומיים,

00:52:05:02 00:52:00:00
אך למי שצועד ברגל בלי כלום זו דרך
של יום אחד מט'גדייה לדבת, לווגרה.

00:52:10:06 00:52:05:02
ובכן, באותו הזמן אפשר לומר
שלקח לנו יום וחצי להגיע.

00:52:15:24 00:52:10:06
יצאנו לדרך יחד עם בעלי חמורים
ובעלי ציוד וסחורות,

00:52:22:03 00:52:16:02
זאת משום שאם היינו הולכים בנפרד,
שודדים יכולים לתפוס אותנו,

00:52:28:07 00:52:22:03
דבר נוסף, הדרג' היו חוטפים

נערים כדי לגייסם לצבא,

00:52:34:08 00:52:28:09

נתקלתם בדבר כזה בדרך?
- אחרי שנכנסנו לדבת נתקלנו בזה.

00:52:37:07 00:52:34:08

יש מקרה אחד שבו רצנו ונמלטנו,
אספר אחר-כך.

00:52:45:00 00:52:37:07

ובכן, יצאנו.
יצאנו עם הסוחרים ונכנסנו לדבת,

00:52:50:15 00:52:47:08

מיד כשנכנסנו שאלו בשבילי.

00:52:53:19 00:52:50:16

כשהתלמידים שאלו: "האם יש כאן
ביתא-ישראל שאתם מכירים?"

00:52:56:17 00:52:53:20

יש כאן ישי-אלק'ה
(דרגה צבאית) עזרא,

00:52:59:24 00:52:56:18

ישי-אלק'ה עזרא ממו,
אח של מולאו ממו ואלה,

00:53:05:12 00:52:59:24

הם קרובי משפחה שלי, כפי שסיפרתי,
קודם מהצד של זופאן יוסף,

00:53:10:14 00:53:05:12

אימם נקראת איילנש אבטאו, היא משלנו
מהצד של אבי, היא דודתו,

00:53:17:22 00:53:10:14

לכן יש היכרות עם הוריי
יש היסטוריה של היכרות.

00:53:21:23 00:53:17:22

כל ישראלי שהולך ויוצא
מט'גדייה עובר דרכם.

00:53:27:10 00:53:21:23

מי שבא למסחר וכדומה, הם היו שם
אצל אותו ישי-אלק'ה עזרא.

00:53:32:24 00:53:27:10

לא פחדתי מכל האבטחה סביבו,
שאלתי עליו בכל השכונה שבה גר.

00:53:36:19 00:53:32:24
הגעתי ונכנסתי אליו.
- בסדר.

00:53:42:06 00:53:36:19
"אני מבית-ישראל ובאתי ללמוד,
רציתי לבקש שתסייע לי".

00:53:47:12 00:53:42:06
"בסדר", הוא אמר וקיבל אותי.
אשלח אותך אל קרובי שנמצאים בכפר,

00:53:52:11 00:53:47:12
תשהה אצלם זמן מה,
אחר-כך אשלח אותך אל קס מנשה.

00:53:57:11 00:53:52:14
הוא היה הקס הראשי.
"אשלח אותך", אמר קס מנשה.

00:54:01:03 00:53:57:11
כך הוא קיבל אותי,
החברים שבאו איתי היו גם.

00:54:11:10 00:54:01:13
"בסביבת העיר כאן
מחפשים את מי לגייס",

00:54:13:23 00:54:11:10
"לכן תעבירו את הלילה בזהירות",
כך אמר לנו ושלח אותנו.

00:54:18:04 00:54:13:23
הוא הזהיר אתכם.
לאן הוא שלח אותך ללון?

00:54:20:22 00:54:18:04
לכפר.
- לקרובי משפחתו?

00:54:23:07 00:54:20:24
עוד באותו היום אמר לך שתלכו לשם?

00:54:28:22 00:54:23:07
"אני בא עוד מעט", אמר כך והלך.
"חכו במקום מסוים", אמר כך,

00:54:30:13 00:54:28:22
הושיב אותנו והלך.
- אני לא מבינה את זה.

00:54:32:21 00:54:30:13
כשאתה אומר, "במקום מסוים"
באיזה מקום הוא שם אותך?

00:54:39:07 00:54:32:21
היה מעין בית-ספר, ישבנו שם
על החומה בחוץ. ישבנו שם,

00:54:46:11 00:54:39:07
ובכן, התחיל להחשיך.
- כשהחשיך, מה אמרו?

00:54:51:12 00:54:46:11
"בואו נתכנס כאן ונישן",
זו הייתה מין מרפסת.

00:54:54:21 00:54:51:13
נתכנס כאן ונישן ובבוקר נלך ברגל,

00:54:57:14 00:54:54:21
אמרו שבאים חיילים של דרג
הם יכולים לתפוס אתכם,

00:55:02:22 00:54:57:14
אני, מצד אחד רציתי לחכות לו.
ישי-אלק'א עזרא אמר לי:

00:55:06:11 00:55:02:23
"אשלח אותך אל הכפר עם אנשים".

00:55:14:02 00:55:06:11
הוא בא כמו שהבטיח, מצא אותי.

00:55:17:03 00:55:14:07
יחד עם החברים שלך?
- כן. הוא מצא אותי.

00:55:20:19 00:55:17:03
טוב, אני נותן לך מישהו ותלך אל...

00:55:24:00 00:55:20:19
"אני רוצה ללכת ישירות אל אבא-מנשה"
אמרתי לו.

00:55:27:06 00:55:24:00
"איך אתה יכול ללכת ישירות לשם?"

קודם תלך אל אנשי ביתי,

00:55:32:05 00:55:27:06

אחר-כך ניתן לך מישהו ותלך עם ליווי
"בסדר", אמרתי והמתנתני.

00:55:38:24 00:55:32:05

לאחר מכן, לפני שהוא שלח אותי,
קמנו יחד עם אותם תלמידים ויצאנו

00:55:43:02 00:55:38:24

לדרך סתם כך.
- למה? הוא אמר לך לחכות והלכת?

00:55:46:19 00:55:43:02

בסדר. כדי שלא תישאר לבד.
- ובכן, מה אמרו לי אותם חברים:

00:55:53:10 00:55:46:19

"בגללך החיילים יתפסו אותנו
אנחנו כאן בשבילך, אחרת כבר

00:55:58:00 00:55:53:10

היינו מתקדמים מכנסייה לכנסייה.
אם כן, למה?" אמרו לי.

00:56:01:22 00:55:58:00

עכשיו, אני שאלתי ושיננתי
את קורות חייו של אותו איש.

00:56:05:19 00:56:01:22

בזמן שהלכתי איתם, בבוקר,
חייל של דרג קרא לנו:

00:56:10:10 00:56:05:19

"עמוד, עמוד!"
הם היו שלושה ואני הרביעי.

00:56:17:22 00:56:12:07

היה שם שדה של אפונים וכל מיני,
רצנו וכל פעם הסתבכנו ונפלנו.

00:56:23:20 00:56:17:22

כשדלקו אחרינו והתקרבו, נכנסנו
לתוך מקום עם אדמה רכה ונשכבנו,

00:56:27:03 00:56:23:20

חייל לא ייכנס לשם, זה בוץ,

00:56:29:15 00:56:27:03

"הצליחו לחמוק".
"תלמידים, חמקו".

00:56:33:13 00:56:29:15
אמרו כך וחזרו, אלוהים הציל אותנו.
- ממש עזבו אתכם לנפשכם.

00:56:35:23 00:56:33:13
ואז, הלכנו.
- לא ירו עליכם?

00:56:40:11 00:56:35:23
לא ירו, התחמקנו,
נמלטנו מהם בריצה,

00:56:42:00 00:56:40:11
כמעט תפסו אותנו.

00:56:47:18 00:56:42:00
הלכנו והגענו למקום שנקרא
גדבייה, נקרא בונטרה.

00:56:52:14 00:56:47:18
היו שם מביתא-ישראל גם אמא-קאסייה,
קאסייה ביקדאיי קראו לה.

00:56:57:18 00:56:52:14
הייתה קרובה של קס מנשה, הממהר שלי
במקרה 'הנה כאן יש קיילוך' אמרו לי.

00:57:01:15 00:56:57:20
באותו אזור היו מכנים 'קיילה',
באזורינו אין אדם המכנה קיילה

00:57:04:19 00:57:01:18
ביתא-ישראל היו אומרים, פשוט הרגל
"מה זאת אומרת קיילה?" שאלתי,

00:57:10:13 00:57:04:19
כלומר, ישראל, ביתא-ישראל, אמרו לי.
הלכתי ונכנסתי לבית של ישראלים.

00:57:15:13 00:57:10:13
שם, אמא-קאסייה לקחה אותי
אל ילדיה והכירה בינינו.

00:57:19:07 00:57:15:13
רגע, תספר לי, כשהגעת אליהם
מה אמרת, מי אמרת שאתה?

00:57:25:19 00:57:19:07
האם היה איזשהו מבחן, לוודא
את זהותך כשנכנסת לבית האישה הזקנה.

00:57:31:12 00:57:25:21
"ילדיי", לילדיה היו בתים במרחק מה.
"אקח אותך אל בית ילדיי", אמרה,

00:57:33:10 00:57:31:12
"שב בחוץ", אמרה לי,

00:57:36:18 00:57:33:10
נתנה לי ק'ולו (קטניות קלויים)
וקיטה (פיתה) וכל מיני,

00:57:38:19 00:57:36:18
האמינה לך כשאמרת שאתה מביתא-ישראל?

00:57:41:10 00:57:38:19
כן. "בכל אופן אקח אותך
אל ילדיי", אמרה לי,

00:57:48:04 00:57:41:10
כשהגעתי אל ילדיה, באותו הזמן
במקרה לקחו מילדיה רובה בלילה.

00:57:52:00 00:57:48:04
"אנחנו דרג, אנחנו תהת", שיקרו להם
הם לא יכלו להאמין לי, ילדיה.

00:57:56:02 00:57:52:00
אמרו עליי שאני תהת,
אנחנו צוחקים על כך עד היום.

00:58:03:10 00:57:56:02
משפחתה נמצאת כיום ברמלה והסביבה.
ובכן הגעתי, כשהגעתי אליהם אמרתי:

00:58:10:23 00:58:03:13
"אני ביתא-ישראל ואני רוצה ללכת
אל קס אבא-מנשה כדי ללמוד".

00:58:15:08 00:58:11:00
"אתה ישראל"? שאלו
הם נכנסו לשתות בונה (קפה).

00:58:18:09 00:58:15:08
הם לא אמרו לי כלום, ישבתי בחוץ,
אמרו לי לשבת בחוץ.

00:58:20:19 00:58:18:09
זה מנהג המקום, מושיבים בחוץ.

00:58:24:13 00:58:20:19
כשמגיע אדם מהדרך לא אומרים לו:
"היכנס הביתה".

00:58:27:05 00:58:24:14
שמים לו אגוזה (פרווה),
או משהו ומושיבים אותו בחוץ.

00:58:28:07 00:58:27:05
באזור שלהם?

00:58:30:18 00:58:28:07
כן. ככה זה שם.
אחר-כך הוא הולך.

00:58:33:07 00:58:30:18
מה הרגשת? באזור מגוריך
זה לא היה כך.

00:58:37:06 00:58:33:07
אצלנו מיד אומרים 'היכנס, היכנס'.
יש בבית חצר נפרדת,

00:58:40:23 00:58:37:06
וגם אם אין גבר בבית, האישה
מכניסה את אותו אדם לחצר,

00:58:45:09 00:58:41:01
הוא רוחץ את רגליו וכולי,
וממתין שם עד שבעל-הבית יבוא,

00:58:50:19 00:58:45:10
שם, לעומת זאת, אתה ממתין בחוץ.
השאירו אותי בחוץ כשנכנסו,

00:58:57:16 00:58:50:19
מה עשיתי? הם היו עובדים בנפחות
התכתי מימייה כדי לייצר סיר בישול,

00:59:01:11 00:58:57:16
דפקתי ושיטחתי את זה
כדי שיאמינו שאני ביתא ישראל.

00:59:04:09 00:59:01:11
התכתי (אלומיניום)...
- את הקודה של מי?

00:59:07:05 00:59:04:09
סיר, היה זרוק שם סיר כלשהו,
משהו מקומט.

00:59:13:07 00:59:07:05
התכתי את זה והכנתי צמיד לאישה,
עשיתי עבודת ברזל.

00:59:16:16 00:59:13:07
כשעשיתי זאת הם אמרו:
"הוא ישראלי, כנראה שהוא ישראלי".

00:59:20:22 00:59:16:16
"האדם הזה הוא ישראלי", אמרו.
"היכנס", אמרו לי.

00:59:25:02 00:59:20:22
הם שתו בונה, נכנסתי.
עמדתי דום, הרי למדתי שנה, ודקלמתי.

00:59:26:18 00:59:25:03
עמדתי דום ודקלמתי את עשרת הדיברות.

00:59:33:01 00:59:28:20
"אה, זה בטוח ישראלי", אמרו,
ולאחר מכן הם האמינו לי.

00:59:37:04 00:59:33:01
היו ילדים, יצאתי ובאתי עם ילדיהם
וככה הייתי אצלם 4-5 ימים.

00:59:39:12 00:59:37:04
אחר- כך שאלתי מה דעתכם,
"תשלחו אותי אל אבא-מנשה", ביקשתי.

00:59:43:21 00:59:39:12
"נשלח אותך ביום-שוק,

00:59:49:03 00:59:43:21
יש נהר גדול שנקרא ג'ינה,
צריך לחצות אותו כדי ללכת לשם

00:59:51:17 00:59:49:03
לכן תחכה ליום-שוק".
- מתי יש שוק?

00:59:54:01 00:59:51:17
ביום שבת.
ביום שבת אני לא הולך.

00:59:57:18 00:59:54:01
"אם לא תלך בשבת
מי יבטל עבודה בשבילך?"

01:00:03:23 00:59:59:01
וכך גם מהם יצאתי לבדי
כך סתם, לדרך.

01:00:04:23 01:00:03:23
קמת והלכת?

01:00:09:21 01:00:04:23
היום שבו נתנו לי לישון בחוץ,
שישנתי בחוץ, אני לא אשכח אותו.

01:00:16:12 01:00:09:21
הפחד מהצבוע, הצבוע שבא ומיילל,
היה להם בן אחד "הוא יישן אתך כאן".

01:00:19:03 01:00:16:12
הם אמרו לי ונתנו לי לישון בחוץ,
הוא לא בא.

01:00:24:06 01:00:19:03
מצד אחד הצבוע שבא והפרעושים
בתוך התבן שנכנסתי לישון בו.

01:00:26:12 01:00:24:06
זו הייתה בעיה, זה היה סבל!
- בסדר.

01:00:30:05 01:00:26:12
הבוקר עלה כשהאיר,
- מה עשית עם הצבוע?

01:00:34:01 01:00:30:05
הוא מיילל מפה ובא משם
כל הלילה אני מכווץ ולא ישן.

01:00:39:20 01:00:35:00
כשהאיר הבוקר, אפילו לא אמרתי
בוקר טוב ולא נכנסתי. הלכתי.

01:00:41:18 01:00:39:20
למה לא נתנו לך לישון בבית?

01:00:46:03 01:00:42:01
המתבן, אותו מתבן נחשב לבית,
זה היה בחוץ מול דלת הבית.

01:00:51:22 01:00:48:00
בבוקר קמתי מוקדם, אמרתי לעצמי:
"שיטרוף אותי מה שיטרוף".

01:00:56:03 01:00:51:22
ירדתי לכיוון היער. זה יער משם למטה
- איך ידעת את הדרך, את הכיוון?

01:01:01:17 01:00:56:03
שאלתי על מקום שנקרא 'אמושית',
כתבתי את שמות המקומות.

01:01:04:20 01:01:01:17
בסביבה שבה היה הקס
אמרו לי 'מכאן, מכאן' והלכתי.

01:01:12:23 01:01:04:20
כשהגעתי לנהר, שודד אחד שהיה מוכר,
היה גם חורש (חקלאי) וגם שודד,

01:01:17:10 01:01:12:23
היה חוטף ממי שהוא לא מכיר,
אותו איש נקרא אקלו טגאו,

01:01:21:07 01:01:17:10
אחר-כך הפך להיות ידיד שלנו
הוא ידיד של משפחתו של אבא-מנשה,

01:01:25:18 01:01:21:07
היה ידיד של הישראלים
אותו איש שקראו לו אקלו,

01:01:30:01 01:01:25:18
ראה שאני לובש קוברטה (שמיכת צמר)
טובה שיובאה מסודן, אווסה קוברטה,

01:01:32:11 01:01:30:01
הוא רצה לחטוף ממני:
"אתה! מהיכן באת",

01:01:37:07 01:01:32:11
"אני מכאן". "מהיכן?" "מכאן".
אני בן אחיו של ישי-אלק'ה עזרא'.

01:01:42:04 01:01:38:02
"שקרן! אתה תהת!" לא שלטתי ממש
באמהרית, אני דובר טיגרינית.

01:01:47:18 01:01:43:01

"אתה תהת!". "אני לא.
אני תלמיד ובאתי אל קס מנשה,

01:01:50:15 01:01:47:18
באתי אל אבא-מנשה כדי ללמוד"

01:01:54:10 01:01:51:11
'טוב, בוא לכאן'
הוא התכוון לרתום שור, הוא עזב

01:01:56:24 01:01:54:11
את הכלים שלו ובא אחריי.
- הוא האמין לך?

01:02:00:08 01:01:57:02
לא. הוא לקח איתו את הרובה שלו.
הוא רצה לחטוף ממני! הוא חיפש מקום.

01:02:06:23 01:02:00:08
את מה שלבשתי והיה לי בנרתיק,
קצת כסף, הוא רצה לחטוף לי.

01:02:11:17 01:02:06:23
"חכה כאן" אמר וכשהגענו לסביבת
היישוב שלו,

01:02:16:18 01:02:11:17
"איך קוראים למקום הזה?" שאל.
פשוט למזלי אמרתי: "אמוסית".

01:02:21:17 01:02:19:02
"לאן אתה הולך?" "אני הולך לארבויה
אל אבא קס מנשה".

01:02:26:07 01:02:21:17
"אל אבא וונדה יאסו."
- אתה חשדת בו?

01:02:27:15 01:02:26:07
רצה לחטוף ממני.
- הוא הפחיד אותך?

01:02:34:00 01:02:27:15
הוא מנסה כל הזמן לחטוף ממני.
- מאוד מפחיד.

01:02:41:12 01:02:34:01
אנחנו הולכים לכיוון היישוב, היה לו
משהו מגולגל שהיו רותמים איתו שור,

01:02:45:04 01:02:41:15
רטוב ומגולגל, כלי רטוב זה נקרא,
הוא נשא אותו מגולגל. הניח את זה,

01:02:48:13 01:02:45:04
ואמר לי "חכה כאן". זה היה מין:
"חכה פה ואלווה אותך", אמר לי,

01:02:57:04 01:02:48:13
כשהגיע ליישוב ראיתי את הבתים,
היו בסלע, היו מרוכזים במקום אחד,

01:02:59:20 01:02:57:04
בערך כחמישה-שישה בתים.

01:03:04:20 01:02:59:20
באותו רגע רצתי נורא מהר,
סתם לכיוון השמש,

01:03:11:10 01:03:04:20
כשהלכתי צעק "חכה, חכה!" ממש
רצתי ונמלטתי ממנו.

01:03:19:19 01:03:11:10
ואז ראיתי עשן מיישוב של ישראלים
מאש שהיו שורפים בה שהלה (כלי חמר).

01:03:25:20 01:03:19:19
היה יום חמישי. "זה ישוב של
ישראלים", אמרתי, סתם ניחשתי,

01:03:28:02 01:03:25:20
הלכתי ונכנסתי.
- בריצה?

01:03:35:03 01:03:28:02
כן. לפני שהגעתי היה איש זקן אחד,
זיכרונו לברכה, ונדה יאסו קראו לו,

01:03:39:23 01:03:35:03
הוא היה עשיר. וונדה יאסו הוא הסבא
של קס מנטסנות ממו ואלה.

01:03:45:24 01:03:41:02
הוא ראה חלום:
"והנה ביישובנו ישנן שתי אבנים,

01:03:51:18 01:03:45:24
אבן שלישית תבוא ותשתקע ביישובנו
יש תלמיד שצריך לבוא, אחד שילמד,

01:03:56:14 01:03:51:18
כאן יחד ויצליח" כך אמר להם.
"עכשיו הפכת גם לנביא?", אמרו לו,

01:04:00:16 01:03:56:14
כשהגעת פתאום אמרו:
"הנה הילד שדיברתי עליו. זה הוא".

01:04:08:16 01:04:00:16
האנשים התפלאו מאוד.

01:04:13:02 01:04:09:01
סיפרת להם את מה שקרה לך בדרך?
- הייתה חגיגה, היו נשים שילדו,

01:04:18:10 01:04:13:02
הן נכנסות לנידה ל-40 יום ול-80 יום
באותו היום. הישוב מנה כ-30 בתי אב.

01:04:24:04 01:04:19:00
ושם ילדו שתי נשים שנכנסו
באותו היום, לכן עשו שם חגיגה.

01:04:28:06 01:04:24:05
נכנסתי וסיפרתי להם את הסיפור
הם נדהמו מאוד. נדהמו.

01:04:36:09 01:04:29:04
אם כן, קס... אותו אבא קס סנבטה,
עוד אחזור אליו בהמשך.

01:04:45:11 01:04:38:14
אני נשארתי הרבה זמן אצל אבא-מנשה,
כ-3 שנים בתוך הבית בתפקיד עוזר,

01:04:48:00 01:04:45:13
אה, עכשיו הגעת אל
ביתו של אבא-מנשה?

01:04:52:17 01:04:48:00
הגעת אל אבא-מנשה.
שלוש שנים הייתי בביתו,

01:04:56:07 01:04:52:17
חרשתי כמו אחד מבניו
ובמקביל למדתי ממנו,

01:04:59:14 01:04:56:07
לאחר מכן, אחרי שיצאתי גם כן,

בערך אחרי 4 שנים,

01:05:02:11 01:04:59:14

ככה סתם מבחוץ,
בלי שחזרתי ליישוב שלי,

01:05:08:08 01:05:02:11

אצל אותו אדם שהזכרתי יש דבר
שנקרא 'אמת בנקר', אצל מולאו ממו,

01:05:11:17 01:05:08:08

כן, אבל למה אתה מדלג?
תספר לי לאט לאט.

01:05:17:11 01:05:11:17

נשארתי שם בסך-הכל, בלי שחזרתי
לביתי, במשך שבע שנים,

01:05:20:04 01:05:17:11

שבע שנים, אבל כן,
רגע, הגעת אליו,

01:05:22:07 01:05:20:04

איך האמינו לך שאתה יהודי?

01:05:28:08 01:05:22:07

אומר לכם, אומר לך
שם שאלו אותי: "למה באת?"

01:05:31:10 01:05:28:08

"אני יהודי, ישראלי
ובאתי ללמוד אצלך" ענית,

01:05:33:23 01:05:31:10

גם הוא הביא 'פידל'
(אותיות) ונתן לי,

01:05:35:23 01:05:33:23

הבטתי בפידל והנחתי את זה.

01:05:42:24 01:05:35:23

"באת ללמוד או מה באת לעשות?
את מי אתה מכיר? בוא נשמע", אמר.

01:05:51:07 01:05:42:24

אני התחלתי ללמוד אצל אדם שלמד איתך
קס סנבטה יצחק, בט'למת, סמיין.

01:05:54:24 01:05:51:07

"אה, אחי!" אמר ונהיה עצוב.

"אתה למדת אצלו?", "כן".

01:05:56:24 01:05:54:24
"למדת אצלו?"
"כן".

01:06:01:03 01:05:56:24
אני רוצה ללמוד תפילות,
ללמוד 'קנה'.

01:06:04:17 01:06:01:03
אני שולט מצוין בהדוויט (תהילים),
הוא נתן לי, קראתי לו את הדוויט,

01:06:07:20 01:06:04:19
"טוב ילדי", אמר,
היו איתי החברים שלי הקסים,

01:06:09:20 01:06:07:20
אחד נקרא קס קסהון,
נמצא בכפר-סבא,

01:06:15:15 01:06:09:20
קס מנטסנות ממו גם הוא חברי,
"אתם תלמדו אותנו את התפילות הללו",

01:06:20:23 01:06:15:15
"והוא ילמד אתכם ספר (קריאה)".
כך אמר אבא-מנשה.

01:06:28:01 01:06:20:23
הם ידעו רק בעל-פה?
- לא, הם פשוט כבר למדו לפני שהגעתי

01:06:31:01 01:06:28:01
את תפילות הכהנת (כהונה), את ק'דסה
(קדושה) וכל השאר.

01:06:36:11 01:06:31:01
אני ידעתי רק ספרים וקריאה,
אך עוד לא למדתי תפילות.

01:06:40:11 01:06:36:11
יש את תפילות החול,
מה שנקרא כאן שחרית,

01:06:43:14 01:06:40:11
אך כן למדתי את זה
אצל אבא סנבטה,

01:06:47:00 01:06:43:14
קצת, במשך שנה בערך.
- לא, לא הבנתי.

01:06:50:21 01:06:47:00
כשהוא אמר: הוא ילמד אתכם ספר".
- כשאמר כך...

01:06:53:09 01:06:50:21
כן. למה הוא התכוון?
- ספר, הכוונה...

01:06:55:00 01:06:53:09
כשאתה אומר 'מצף'
הכוונה היא לכתוב ביד?

01:06:55:22 01:06:55:00
הכוונה היא לא לכתוב!

01:07:01:13 01:06:55:23
אלא לקרוא כתב,
כמו כן לקרוא ולתרגם.

01:07:05:24 01:07:01:13
והם צריכים ללמד אותי
תפילות בעל-פה,

01:07:10:08 01:07:05:24
הם את התפילות בעל-פה,
הוא בדק ובחן את היכולת שלי,

01:07:14:07 01:07:10:08
את הקריאה שלי, יש לו ספרים רבים,
הוא הרי ליק'אונט.

01:07:18:04 01:07:14:07
כשאני קורא, "תקרא בבקשה", אמר.
קראתי. "תתרגם!" אמר.

01:07:22:07 01:07:18:04
אף אחד לא היה מעז לתרגם לו.
הוא מעורר יראה אפילו בקרב הנוצרים.

01:07:26:04 01:07:22:07
קל וחומר בקרב הישראלים,
הייתי קורא לו מהספר ואומר:

01:07:30:02 01:07:26:04
"כשכתוב כך הכוונה היא כך?"
"זה טוב, בני, הבנתי", עונה.

01:07:36:12 01:07:30:02
לאחר מכן הוא היה משבח אותי.
הפכתי להיות בן בית והשתלבתי לגמרי.

01:07:41:24 01:07:36:12
לא אפרט על כך יותר מדי.
נכנסתי אצלו, למדתי אצלו.

01:07:45:20 01:07:41:24
כשאתה אומר 'נכנסתי', יש הוצאות.
חיי בית, מזון...

01:07:52:22 01:07:45:20
לגבי מזון הייתי כבן.
הייתי חורש, מעדר, חופר...

01:07:56:22 01:07:52:22
השתלבתי עם הקס והשכנים,
הייתי בן בית שם.

01:07:59:21 01:07:56:22
הוא הפך אותי לאחראי בבית,
גדלתי בבית שם.

01:08:05:23 01:07:59:21
אם כן, מתי היית לומד?
במהלך היום עבדת?

01:08:10:21 01:08:05:23
כל הזמן, גם במהלך היום היו באים
ומלמדים אותי את המילים.

01:08:14:16 01:08:10:21
הייתי חי על כתב, מכיוון שידעתי
קרוא וכתוב, הייתי רושם ושם בכיס,

01:08:20:13 01:08:14:16
כשיש הפסקה הייתי משנן כדי לזכור,
בלילות נשאר ער ומתייצב לתפילות,

01:08:25:00 01:08:20:15
בוקר וערב הייתי לומד.
- היה לך קשה גם עבודה וגם לימודים?

01:08:27:19 01:08:25:00
בכלל לא היה לי קשה
כבר בבית קיבלתי את ההחלטה.

01:08:30:15 01:08:27:19

הייתי נחוש ויותר מכך, הוקל לי.

01:08:33:11 01:08:30:15

הוריך לא ידעו כלום.
ידעו היכן היית?

01:08:38:00 01:08:33:11

מאוחר יותר, אחרי שנתיים, ידעו.
- רגע, לפני שנגיע לשם...

01:08:43:15 01:08:38:00

איך התמודדת עם הגעגועים?
- שום דבר, לא התגעגעת בכלל,

01:08:50:12 01:08:43:15

אבל המשפחה היו שולחים מכתבים לבן
דודה של אמי שהיה באנט'וניס גונדר,

01:08:53:22 01:08:50:12

הם שיגעו אותו בבקשה לחפש אותי.

01:08:58:14 01:08:55:00

על מה שמחתי, בעצם על כך
שכפי שחבריי הנוצרים התלמידים,

01:09:04:21 01:08:58:14

מצאו כנסייה ומורה משלהם
כך גם אני מצאתי מורה משלי.

01:09:10:01 01:09:04:21

חשתי שמחה גדולה מעל ומעבר
כלומר הדברים הסתדרו לי.

01:09:11:17 01:09:10:01

כלומר השאיפות שלי התממשו.

01:09:17:08 01:09:11:17

אם כן, אדם כלשהו, ברגע שקם נחוש
להתגייס או להילחם למען מטרה כלשהי

01:09:22:15 01:09:17:08

אין דבר כזה לומר "אימי, דודתי,
דודי, גם אם רע לך ולא הכל מסתדר".

01:09:26:21 01:09:22:15

הכוח האלוהי יהיה לך למשען.

01:09:32:22 01:09:26:21

כמו כן, להיות אצל כהן זה כמו אבא
ואמא מאחר וכהן הוא שליח האלוהים,

01:09:41:05 01:09:32:22
בעלת-ביתו (אשתו), ז"ל,
אמא מולו איילי,

01:09:44:19 01:09:41:06
מוציאת יאיילי קראו לה,
הייתה בת של כהן גדול,

01:09:48:13 01:09:44:19
הייתה בתו של קס יאיילי טקולה
היא הייתה מזהירה את בעלה,

01:09:54:18 01:09:48:13
ליק'ה כהנת קס מנשה זמרו,
שלא ארעב ולא אהיה צמא.

01:09:58:23 01:09:54:18
וגם כל האנשים שהיו ביישוב,
היישוב מנה 30 בת-נפש,

01:10:02:08 01:09:58:23
היו מאוד מכבדים תלמידים
ומאוד אהבו אותנו.

01:10:07:06 01:10:02:08
בייחוד אני לא שוכח את מי שלקח
אותי והאכיל אותי כשהייתי רעב,

01:10:15:02 01:10:07:06
היה ישיש גדול אבא יאסו וונדה אביהם
של ממו וונדה ז"ל, אדנה וונדה,

01:10:24:08 01:10:15:02
מולאו וונדה, נגוסה וונדה ושל
אסמרה וונדה, היה אדם נדיב מאוד,

01:10:27:04 01:10:24:08
היה לוקח אותי ומאכיל בגבינות,

01:10:31:13 01:10:27:04
קס מנטסנות היה חברי
והיה בכורו של אבא וונדה,

01:10:36:00 01:10:31:13
תמיד היינו יחד ולא נפרדים,
יוצאים ונכנסים, אוכלים ושותים יחד.

01:10:42:07 01:10:36:00
היישוב כולו כיבד אותי מאוד, אך

יותר מכולם בביתו של אבי ומורי,

01:10:46:19 01:10:42:07

הכל היה באחריותי ותחת ידיי,

01:10:51:23 01:10:46:19

אך מי שהיה לו נדיבות וכבוד גדולים
היה אותו איש עשיר, אבא וונדה.

01:10:57:01 01:10:52:00

היו שם 30 בתי-אב, אמרתי לך
בכל החגים, כשהיה צורך להסתובב

01:11:00:01 01:10:57:01

בין כל הבתים ולברך, מורי
היה לוקח אותי להתלוות אליו.

01:11:01:21 01:11:00:01

תספר לי מה הייתם עושים בחגים?

01:11:05:22 01:11:01:23

"כיוון שהוא ממקום אחר, שלא יחוש רע
ולא ירעב חלילה", כך היה אומר.

01:11:08:04 01:11:05:23

לכן היה לוקח אותי לכל
הסעודות והאירועים.

01:11:10:14 01:11:08:05

מה הייתם עושים בחגיגות?

01:11:19:16 01:11:10:14

הייתי מתלווה אליו לאירועים,
מחזיק לו את המטה,

01:11:23:16 01:11:19:16

אם זה מקום מרוחק והיה צורך בפרד,
היינו מושכים בשבילו את הפרד,

01:11:27:11 01:11:23:17

היו עוד חברים שלי
קסי-דקון (פרחי כהונה).

01:11:30:09 01:11:27:11

היינו רבים. היינו הולכים איתו.
היה הולך עם שלושה-ארבעה אנשים.

01:11:40:11 01:11:30:09

לרוב היה לוקח אותי, לאט לאט
הכרתי את האנשים ואת המקום,

01:11:42:16 01:11:40:11
ווגרה היה מקום
שבהתחלה לא נעים בו,

01:11:45:01 01:11:42:16
אך לאחר שאתה מתרגל
אליו הוא מקום טוב,

01:11:48:13 01:11:45:01
מה היה לך קשה, מה אתה זוכר? עד
עכשיו סיפרת רק על הדברים הטובים.

01:11:51:12 01:11:48:13
באילו דברים קשים נתקלת?
- מה שהיה לי קשה הוא,

01:11:57:22 01:11:51:12
אבי גידל אותנו בשפע מזון ופינוקים
כל הזמן היה שוחט, היו חגיגות,

01:12:03:22 01:11:57:22
כל הזמן הייתה חתונה (חגיגה)
ביישוב שלנו, אח אחד מנגן במסינקו,

01:12:09:11 01:12:03:22
אח אחר היה משמיע מוסיקה בטייפ.
אם הייתה אצלנו חגיגת קציר בשדה,

01:12:13:19 01:12:09:11
זה היה כמו חתונה כל הלילה, היינו
שרים רוקדים כל הלילה ביישוב שלי,

01:12:20:08 01:12:13:19
עכשיו כל זה לא היה, מידי פעם,
כשהיה אירוע כלשהו, היה לוקח אותי,

01:12:27:02 01:12:20:08
אך כבר אין את כל החגיגות והאוכל
כמו פעם, אך עם הזמן התרגלתי לאט,

01:12:31:20 01:12:27:02
אחרי שהתרגלתי, היה לי טוב, כל הזמן
היו חגיגות גם שם והיה לוקח אותי,

01:12:35:15 01:12:31:20
כולם הכירו אותי כי התלוויתי אליו.

01:12:41:05 01:12:35:15
וכך התרגלתי לזה לאט לאט.

- לא חשבת לפעמים לברוח אל המשפחה?

01:12:49:22 01:12:41:05
לא. החברים הצעירים שהכרתי בסביבה
הם אלו שהצליחו לחזק אותי באמת.

01:12:54:19 01:12:49:22
אלו הם קס מנטסנות וקס קסהון,
שאותם אני אוהב מאוד.

01:12:59:02 01:12:54:19
הם אלו שהצליחו לחזק אותי,
"תתעודד ותתחזק אתנו, תתחזק".

01:13:03:20 01:12:59:02
החברים ההם (הנוצרים) שלי, גם כן
לאחר שנתיים הם חיפשו ומצאו אותי.

01:13:07:15 01:13:03:20
במקום שבו הייתי, ביקרו אותי והלכו.
הם באו ביום שבו לא הייתי, הם באו,

01:13:13:23 01:13:07:15
הם באו וראו את המקום שבו הייתי
הם ביקשו למסור לי שהם באו והלכו.

01:13:17:21 01:13:13:23
אני הלכתי לגונדר כדי לבקר
ביישוב של דודי ולחזור.

01:13:22:11 01:13:17:21
אבי שלח אנשים מקומיים לאתר אותי,
לאט לאט הם קיבלו מידע עליי.

01:13:30:01 01:13:22:11
אחרי שנתיים-שלוש היה לי
דוד אחד שכתב מכתב להוריי.

01:13:35:20 01:13:30:01
"הוא נמצא כאן. הוא בסדר והוא לומד"
כך כתב להם. וכך חייתי זמן מה.

01:13:40:13 01:13:35:20
רגע, כל הזמן הזה אתה לא חשבת?
"הוריי ידאגו לי, יחשבו שאני מת".

01:13:43:07 01:13:40:13
לא חשבת כך ולא פחדת בליברך?

01:13:47:04 01:13:43:07

מיד לאחר שהגעתי, למשך כשבוע
היה בי פחד שהם ייבהלו,

01:13:51:11 01:13:47:04
יחשבו שנסחפתי בנהר, חצינו
הרבה נהרות, זה לא היה פשוט.

01:13:57:17 01:13:51:11
יש נהר אחד שצריך לחצותו שבע פעמים,
נהר מפחיד בשם 'אנססה ט'רוק'ה',

01:14:03:14 01:13:57:17
זה היה נהר רחב מאוד. הם בטח יחשבו:
"הנהר הזה בטח סחף אותו",

01:14:09:08 01:14:03:14
והיו לי הרבה חששות, אבל בהמשך,
במרוצת הימים, התרגלתי למצב.

01:14:21:02 01:14:11:18
לאחר מכן, מורי נתן לי את ברכתו
לצאת ולבוא, להכיר את הקרובים,

01:14:24:20 01:14:21:02
שנמצאים מחוץ ליישוב,
לאחר מכן הוא הסמיך אותי לדיקונה.

01:14:32:17 01:14:24:20
דיקונה זה תואר. דיקונה כלומר,
לכהונה מגיעים רק לאחר נישואין.

01:14:37:07 01:14:32:17
רק לאחר מכן דיקונה (דקון).
לעומת זאת הוא הסמיך אותי,

01:14:41:17 01:14:37:07
הוא נתן לי את הדיקונה
ונפרד ממני משם במקום אחד...

01:14:46:21 01:14:41:17
רגע, לפני הפרידה שלך ממנו הוא לא
אמר לך לחזור אל בני משפחתך?

01:14:52:01 01:14:46:21
נהפוך הוא, הוא אמר לי:
"אחתן אותך ותתיישב כאן".

01:14:55:24 01:14:52:01
"אני רוצה לחתן אותך", אמר לי.

01:15:04:10 01:14:57:20
אמנם הייתה בי גם מחשבה
לחזור אל הוריי, אך לא נתתי לכך

01:15:10:01 01:15:04:10
חשיבות רבה משום שהייתי צעיר.

01:15:17:00 01:15:10:01
רגע, סליחה, אני עוצרת אותך כאן.
אמרת דקונות?

01:15:19:17 01:15:17:00
כאשר קיבלת דקונות איך זה היה?
מה היה בטקס?

01:15:21:06 01:15:19:17
תספר על כך בפירוט בבקשה.

01:15:29:18 01:15:21:06
כן. כאשר קיבלתי דקונות, הוא,
היה כהן גדול (מכובד) ואמר,

01:15:38:05 01:15:29:18
"בואו. הבן הזה שלי למד תחת חסותי
שלוש שנים." הייתי אחראי בביתו.

01:15:46:20 01:15:38:18
"ועכשיו אני רוצה לתת לו תואר דקון,
אם ירצה ללכת אל הוריו,

01:15:51:14 01:15:46:20
הוא יכול ללכת. רציתי שיחיה כאן"
אמר. הם הזמינו אנשים, בקיצור.

01:15:55:23 01:15:51:14
הם הזמינו את אנשי היישוב
וכל אחד מהאנשים נתן כפי יכולתו.

01:16:08:06 01:15:55:23
באותו הזמן שקל אחד, ביר אחד, היה
לו ערך גדול, כולם נתנו מה שהיה להם

01:16:13:18 01:16:08:06
"לכבוד ההסמכה" אמרו ונתנו כהוקרה
וכך נתנו להסמכה והוא (הקס) בירך.

01:16:16:02 01:16:13:18
אבל איך נעשתה ההסמכה?
זו ברכה או מה זה?

01:16:23:19 01:16:16:02
דקונות זה אומר שמעתה כדי
להיות כהן עליי להיות בעל חוק,

01:16:27:17 01:16:23:19
לחיות בשמירה על עצמי
שלא אתלכלך במשהו לא ראוי,

01:16:32:00 01:16:27:17
ומאפשר לי בעתיד לקבל תואר כהונה.

01:16:37:21 01:16:33:05
בסדר, אבל האם היו דברים מיוחדים
שהקס עשה לך בטקס? קשר לך או מה?

01:16:39:23 01:16:37:21
כן, כן.
- אז תספר לנו.

01:16:42:02 01:16:39:23
איך אפשר בלי לקשור.
הוא קשר לי, לא קושרים מלא,

01:16:44:14 01:16:42:04
קושרים רק מסביב.
- מה קושרים?

01:16:49:01 01:16:44:14
שש (צעף כותנה לבן), שש כזה
מסביב, כלומר רק מסביב.

01:16:54:00 01:16:49:01
לא מכסים את האמצע עד שאתה מוסמך.
זה רק מעיד על כך שאתה פרח כהונה.

01:17:02:11 01:16:54:00
קשירה של דק'ון לא קושרים מלא
וכך הם נתנו לי כהוקרה (את הכסף).

01:17:06:09 01:17:02:11
מה עוד?
- נתנו לי גם ספרים שאיתם אנהיג.

01:17:08:18 01:17:06:09
יש משהו שמקריאים?
- כן!

01:17:15:00 01:17:08:18
קוראים ספר דוויט, תהילים ועוד.
נתנו לי את כל הדברים. גם הוראות.

01:17:17:08 01:17:15:00
"אתה צריך לעשות את זה ואת זה,
אל תשכח את תפילותיך, תתחזק".

01:17:22:13 01:17:17:08
כמו כן טהרה, צריך להיות חזק,
צריך להיות מנהיג חזק.

01:17:26:18 01:17:22:13
בשום אופן לא להתלכלך ולא
להיטמא אדרה! (שבועת משמרת)

01:17:29:10 01:17:26:18
קיבלתי את כל זה.

01:17:32:11 01:17:29:10
רגע, כל זה קורה מול אנשים
שהתאספו והם צופים או...

01:17:36:03 01:17:32:11
כן! אנשים התאספו לטקס הרשמי,
והם צפו.

01:17:39:16 01:17:36:06
הוא קושר לך בפניהם.
- כן, כן.

01:17:46:23 01:17:39:17
כך עושים והיום עובר במזמורים
ובתפילות ובצהלולים לרוב.

01:17:52:18 01:17:46:23
לאחר מכן, אדם אחד שהזכרתי קודם
ישי-אלק'ה (שר אלפים),

01:18:04:13 01:17:52:18
הוא ומשפחתו, אחיו מולאו ממו גרו
בכפר בצ'ילה באזור דבת, נקרא צ'ילה,

01:18:11:11 01:18:05:02
במקום ההוא היה להם כהן, לאח שלהם
קראו קס קסה ממו זיכרונו לברכה,

01:18:15:20 01:18:11:11
הוא נפטר באותו הזמן.
היה שם בית תפילה וחיפשו קס.

01:18:23:21 01:18:15:20
הייתה אז עזרה של ארגון 'אורט'

שמקום שאין בו קס יינתן לו קס.

01:18:30:21 01:18:23:21
היו שולחים מהארץ כספים למטרה זו
ונתנו עזרה בכל תחום, עם מסר

01:18:38:24 01:18:30:21
של חיזוק ששלחו מהארץ.
הציבו אותי במקום ההוא.

01:18:42:03 01:18:38:24
מי הציב אותך?
- האחראים.

01:18:47:07 01:18:42:03
הממהר שלי הסמיך אותי ושלח אותי,
הלכתי לשם והתיישבתי איתם.

01:18:53:01 01:18:47:07
המקום ההוא היה קרוב למקום מגוריי
זה היה ממול.

01:18:55:16 01:18:53:01
התכוונת לקס מנשה כשאמרת ממהר?
- קס מנשה, כן.

01:19:01:12 01:18:55:16
הלכתי והתיישבתי במקום ההוא, היו לי
גם בני משפחה קרובים בתוך גונדר,

01:19:05:01 01:19:01:12
הבן של דודתה של אמי
במקום שנקרא אנט'וניס.

01:19:10:24 01:19:05:03
הייתי הולך אליו. וככה, קצת אצלו
וקצת שם, כך חייתי, גם שם חייתי.

01:19:14:08 01:19:10:24
רגע, רגע. לאט לאט.
איך קראו למקום שאליו שלחו אותך?

01:19:19:10 01:19:14:09
הוא נקרא בנקר -בנקר,
בנקר צ'ילה.

01:19:25:15 01:19:19:10
כשהגעת לבנקר היו שם מבית-ישראל?
מי חיכה לך שם?

01:19:30:13 01:19:25:15
היה לך בית? מי בנה לך בית?
הייתה לך אדמה לחריש?

01:19:32:06 01:19:30:13
ממה חיית? לקחת איתך כסף?

01:19:35:12 01:19:32:06
שם אני פשוט חסיתי
אצל האיש שנקרא מולאו ממו,

01:19:38:16 01:19:35:12
אשתו הייתה דודתי והאיש גם דודי,
שם אצל מולאו ממו,

01:19:41:21 01:19:38:16
אחיו של ישי-אלק'ה עזרא,
פשוט הלכתי ונכנסתי אליהם.

01:19:46:14 01:19:41:21
היה להם בית-תפילה בנוי, היה להם
בית כנסת, היה להם בית-מקדש.

01:19:51:15 01:19:46:14
היה שם קס, זיכרונו לברכה, אחיו
של האיש אשר בית התפילה שלו,

01:20:00:15 01:19:51:15
שם היה אבא עזרא, ישיש מכובד
אלמו ממו, אחיו של הקס ואבא עזרא,

01:20:03:11 01:20:00:15
יחד איתו הייתי קורא בספרים,
מנהיג את התפילות.

01:20:05:21 01:20:03:11
כך ישבתי במקום ההוא, יחד איתם.

01:20:10:24 01:20:07:05
חסיתי תחתיהם, אך לא חרשתי,
לא התחתנתי. עדיין לא הייתי במעמד,

01:20:17:06 01:20:10:24
עדיין הייתי ככה סתם, כמו תלמיד.
כלומר, חי כמו סטודנט.

01:20:22:10 01:20:17:06
ככה חייתי שם בגפי ונשארתי איתם.

01:20:27:17 01:20:22:10

כמו כן בגונדר, כפי שאמרתי לך,
היה קרוב משפחה של אמי, הלכתי אליו.

01:20:33:09 01:20:27:17
הוא זה שחיפש ומצא אותי ושלח הודעה
להורי. כשהלכתי אליו הוא מאוד...

01:20:36:16 01:20:33:09
עזבת את בנקר והלכת לגונדר?
מדוע?

01:20:43:01 01:20:37:16
הסיבה שהלכתי לגונדר היא שאותו איש,
דודי, כתב לי מכתב ובו אמר:

01:20:47:17 01:20:43:01
"הוריך שלחו אליי מסר,
תבוא אליי בבקשה",

01:20:52:08 01:20:47:17
אדם בשם מגושה דסה שהכיר אותו
מסנבטייה, הוא הראה לי את המקום.

01:20:55:20 01:20:52:08
לפני כן ראיתי פעם אחת את המקום,
הלכתי לשם כדי לבקר קרובים,

01:20:58:16 01:20:55:20
כדי לקבל חדשות מההורים, בקיצור.

01:21:05:17 01:20:58:16
וכך הלכתי ובאתי מדודי אל המקום
ההוא וכך עברו שבע שנים.

01:21:09:13 01:21:05:17
נשארתי הרבה זמן,
בסך הכל עברו שבע שנים.

01:21:13:10 01:21:09:13
עכשיו, באחד הימים,

01:21:21:09 01:21:15:13
היה אדם שהיה קרוב של אבי
והיה בעיר דבת, היה שומר.

01:21:24:14 01:21:21:09
קראו לו קסטה סלמון ז"ל,
הוא נפטר שם בגונדר.

01:21:26:10 01:21:25:08

...הוא

01:21:31:14 01:21:27:13
אני הייתי בכפר עם מולאו
ממו ואחרים בדבת.

01:21:36:09 01:21:31:14
זה קרוב, דרך של שעה בערך,
אפילו לא חצי שעה.

01:21:42:02 01:21:36:09
ובכן הוא בא ואמר לי
"בוא, הוריך שלחו (כסף)".

01:21:45:06 01:21:42:02
כדי שנכתוב להם מכתב,
בוא נקנה להם משחזת,

01:21:49:01 01:21:45:06
וגם מתכות שונות ונשלח להם
אמר שייכנע ולקח אותי,

01:21:56:13 01:21:49:01
הלכנו לשם, הוא קנה משחזת
מסתבר שהם שלחו לו הרבה כסף.

01:22:01:08 01:21:56:13
דאג לקנות בד ושיתפרו לי בגד משגע.
'למה אתה קונה את הבגד הזה?' שאלתי,

01:22:06:03 01:22:01:08
בגד ממש משגע,
אותם סוחרים שאני מכיר,

01:22:10:17 01:22:06:03
סוחרים מהאזור שלנו,
ישבו למעלה לרגלי עץ,

01:22:14:10 01:22:11:08
"בוא נלווה אותם", אמר לי
"נלווה אותם ונחזור".

01:22:20:07 01:22:14:10
הדרך ליישוב שלנו מלאה עליות
בהתחלה שלה, הוא הלך הצידה,

01:22:22:11 01:22:20:07
והעמיד פנים שהוא מתפנה
הדוד שלי,

01:22:25:18 01:22:22:11
בינתיים התקדמנו בזמן שאנחנו
משוחחים ומלווים אותם,

01:22:27:19 01:22:25:18
נעלם! הדוד הוא שלי.

01:22:34:12 01:22:27:20
"אתה תמשיך, הבן של אבא טגנייה".
אמרו לי להמשיך, שמעתה אלך איתם,

01:22:40:07 01:22:34:12
"איך אני יכול ללכת ככה?"
אני לא הולך. בשום אופן!

01:22:45:19 01:22:41:13
אני אלך את כל היער הזה ברגל?
"ניתן לך אחד מהסוסים!"

01:22:50:15 01:22:45:20
"עזוב, אתה חושב שאגע בשקי העור שלך
ניתן לך פרד בלי משא עליו", אמרו לי

01:22:55:05 01:22:51:07
"ניתן לך פרד ערום ותעלה עליו,
אתה תעלה עליו ונראה מי יציל אותך".

01:23:01:01 01:22:57:11
וכך המשכתי להתווכח ולהתנגד,
כשהגענו למעלה ההר.

01:23:04:17 01:23:01:01
לכל אחד מהם היה נשק.
"תמשיך בשקט", אמרו לי.

01:23:10:08 01:23:06:04
בשקט, לא דיברתי. הלכתי בשקט.
הלכתי, וכך המשכנו לצעוד.

01:23:17:14 01:23:10:08
הגענו למקום שנקרא אג'ירה,
האישה שנשאתי היא בת המקום הזה.

01:23:21:08 01:23:17:14
במקום שבו התחתנו היה
בית-ספר ישן שהיה הרוס,

01:23:24:00 01:23:21:08
שם כל הסוחרים היו פורקים סחורה,

01:23:28:04 01:23:24:01
שם עברנו את הערב והלילה,
כשהחשיך שם, כל הסוחרים התיישבו

01:23:33:16 01:23:28:04
במעגל סביב, כך כמו שאת רואה את
הכיסאות, אותי הם הושיבו באמצע,

01:23:40:20 01:23:33:16
בלילה קפצתי מעל שלושה ונשאר לי עוד
אחד כדי שאצליח ללכת, לברוח מהם,

01:23:45:02 01:23:40:20
כמעט הצלחתי. אחד מהם שמע אותי,
מיד הם הרימו את הרובים שלהם.

01:23:49:02 01:23:45:02
"היי! אני תלמיד!"
"תפוס אותנו, תפוס אותנו!", צעקו.

01:23:55:14 01:23:49:02
ישבתי. לאחר מכן המשכנו.
למחרת בשעת בוקר מאוחרת

01:24:02:12 01:23:55:14
הגענו אל ט'גדייה הישוב שלנו.
- מה כוונתך במבחן?

01:24:07:02 01:24:02:12
בשעת בוקר מאוחרת, כשהייתה
שעת צהריים, הגענו אל היישוב שלנו.

01:24:09:01 01:24:07:04
בסדר.
- הגענו אל היישוב שלנו.

01:24:14:00 01:24:09:02
אותו מורה, קס סנבטה שקודם
אמרתי עליו שהלך לסמיין,

01:24:19:03 01:24:14:00
הוא בא לשם, אל היישוב שלנו
הוא בא אל המקום שהיה היישוב שלנו.

01:24:21:08 01:24:19:06
הוא בא אל השכונה שלנו,
אל הקס שלימד אותי בהתחלה.

01:24:27:07 01:24:21:08
הוא בא לשם והתיישב,

עכשיו, סיפרו שאני בא,

01:24:33:18 01:24:27:07

המשפחה שלי קיבלו אותי
בחגיגות והייתה שמחה מטורפת,

01:24:38:08 01:24:35:19

אבל איך אתה הרגשת?
- אני...

01:24:44:17 01:24:40:02

בהתחלה היה לי רע, אבל כשאמרו לי
ששני הקסים נמצאים שם,

01:24:49:06 01:24:44:17

הקסים שהתחלתי איתם בהתחלה
וכשהם באו וקיבלו אותי בשיר הלל.

01:24:53:07 01:24:49:09

אבל לפני שקיבלו אותך
הרי לקחו אותך בכוח?

01:24:58:03 01:24:53:07

הם התבדחו איתי מדי פעם,
הם רק שמרו שלא אלך.

01:25:04:17 01:24:58:03

הם נתנו לי המון כבוד והתחנפו אליי
אבל שמרו עליי שלא אלך.

01:25:06:05 01:25:04:17

ידעתי שלא יתנו לי ללכת.

01:25:11:19 01:25:06:05

אך לא היה עניין של להפחיד, לא
יכולתי ללכת מפני שנאמר להם 'אדרה'.

01:25:16:14 01:25:11:19

בסדר, אבל למה אתה לא רצית לחזור?
לא ראית את הורייך הרבה שנים.

01:25:21:08 01:25:16:14

פשוט התרגלתי לשם, התרגלתי לשם.
אחרי שבן-אדם מתרגל למקום מסוים

01:25:27:19 01:25:21:08

קשה לו לקום פתאום וללכת.
אם התרגלת אתה ממשיך בהרגל.

01:25:32:10 01:25:27:19

למה? אתה יכול לבוא ולחזור בחזרה.
- בעניין זה,

01:25:36:03 01:25:32:10
העניין הוא שהייתי קורא מכתבים
על כך שאפשר ללכת לחוץ לארץ,

01:25:39:08 01:25:36:03
של ישראלים מהמקום שבו היו,
קיוויתי לעלות לירושלים

01:25:43:22 01:25:39:08
מפני שהיו שמועות שתיפתח דרך משם.
בעיקר מהסיבה הזו אני,

01:25:51:03 01:25:43:22
כן, ליברך נמשך לשם.
- כך היה כשהייתי מנסה לחצות

01:25:55:22 01:25:51:03
את הדרך לחוץ לארץ.
אם כן, לא דיברתי על כך עם איש,

01:26:00:04 01:25:55:22
אך הייתי מנסה הרבה דרכים.
- מה למשל?

01:26:02:00 01:26:00:04
כדי לעלות לכאן?
- כן

01:26:07:07 01:26:02:00
כדי לבוא לירושלים הרבה תלמידים
היו נעלמים ומגיעים לכאן, כך ש...

01:26:11:10 01:26:07:07
כמו כן היו מבוגרים שהיו יוצאים משם
דרך אדיס-אבבה ברשות ובשלום.

01:26:17:18 01:26:13:16
היעד המוצהר היה אמריקה,
אך היו מסתובבים ועולים לישראל.

01:26:24:04 01:26:17:18
שם היינו מקבלים מכתבים, כי לכפר
מכתבים לא נכנסים, שום דבר לא מגיע,

01:26:27:22 01:26:24:04
ומכוניות לא היו נכנסות לשם לגונדר,
לווגרה ודבת היו מגיעים רכבים,

01:26:32:06 01:26:27:22
לכן למי שחי שם הייתה גישה להכל,
מסיבה זו הייתה לי כוונה לחכות שם,

01:26:40:16 01:26:32:06
אך בסוף קרה מה שהאל רצה, הלכתי
ושם קיבל אותי אותו כהן, אותו קס,

01:26:45:09 01:26:40:16
מה אתה זוכר שהרגשת כשהגעת?
האם אחזו בך קצת פחד ובהלה?

01:26:50:19 01:26:45:09
כשאת מגיעה אל המשפחה,
איך לא, מאוד.

01:26:57:24 01:26:51:20
אתה נזכר בעבר ואיך שהלכת וכל
הגעגועים עולים בך...

01:27:00:12 01:26:57:24
בסדר.
- ושם אותו כהן...

01:27:03:20 01:27:00:12
רגע, כשהוריך פגשו אותך,
מה אמרו לך?

01:27:07:07 01:27:03:20
הוריי קיבלו מכתבים
עם מידע שוטף עליי,

01:27:11:06 01:27:07:07
מאותו איש, הדוד שסיפרתי
לך עליו, הוא היה כותב להם,

01:27:15:13 01:27:11:06
"הוא מעולה, הוא סיים את לימודיו",
והם היו שמחים מאוד.

01:27:19:02 01:27:15:13
כאשר ראו אותי הוריי,
שמחתם לא ידעה גבול ממש!

01:27:24:15 01:27:20:12
כל אותו הערב ניגנו במסינקו ורקדו.

01:27:28:01 01:27:26:02
כך שהייתה שמחה גדולה.

01:27:32:24 01:27:28:01
לאחר מכן חזרתי ללמוד אצל אותו קס,
לימודים ודרך לא נגמרים אף פעם.

01:27:37:23 01:27:32:24
גם אם למדתי שם,
שוב למדתי במשך עשר שנים,

01:27:42:24 01:27:39:04
אצל אותו קס, קס סנבטה.
- למדת איתו?

01:27:47:05 01:27:42:24
למדתי איתו במשך עשר שנים.
- כלומר, איך חזרת אליו?

01:27:49:12 01:27:47:05
המשכתי את הלימודים.
- בסדר.

01:27:54:22 01:27:49:13
אתה יכול ללמוד לימודי כהונה, כפי
יכולתך ולעצור, כל אחד כפי יכולתו,

01:27:59:00 01:27:54:22
אך עבור מי שרוצה להמשיך,
לימודים ודרך לא מסתיימים.

01:28:06:19 01:27:59:19
גם עכשיו, גם עד עכשיו,
מי שרוצה ללמוד תחומים שונים,

01:28:08:24 01:28:06:19
אין סוף ללימודים. אין סוף.

01:28:16:23 01:28:09:01
אחרי שחזרתי לשם התיישבנו שם
יחד עם אותו כהן, כשהוריי יחד איתי.

01:28:26:08 01:28:16:24
חיינו כך עשר שנים ובזמן הזה,
אספר בקיצור, ובכן התחתנתי.

01:28:28:22 01:28:26:08
אותו כהן...
- אחרי עשר שנים התחתנתי?

01:28:37:23 01:28:28:22
כן. אותו כהן עשה הכל על-פי המקובל

כמו שהממהר שלי הסמיך אותי לדקונות.

01:28:45:09 01:28:37:23
הוא חיתן אותי והוסמכתי לקס,
הוריי עשו חגיגה עם קבלת תואר הקס.

01:28:52:07 01:28:45:09
ואת העובדה שנישאתי...
- רגע, רגע, אל תרוץ.

01:28:59:10 01:28:52:07
תחילה, התחלת לעבוד
מייד כשחזרת או שרק למדת?

01:29:03:07 01:28:59:10
עם חזרתי לכאן?
- עם חזרתך לבית הוריך.

01:29:08:00 01:29:03:07
עם חזרתי לבית הוריי,
כפי שאמרתי לך, אוהבים חגיגות.

01:29:10:04 01:29:08:00
הוריי תמיד טיפחו אותי, קל וחומר
כשהפכתי לכהן ואני עומד לקבל תפקיד.

01:29:23:11 01:29:10:04
הבית שלנו היה מלא, קיבלתי הכול,
בית, הוקצה לי בית אחד.

01:29:30:15 01:29:23:11
בית התפילה היה אצלו, אצל הקס
הייתי הולך ומתפלל יחד איתו.

01:29:33:15 01:29:30:15
פשוט היה טוב, טוב. היה כיף.

01:29:37:03 01:29:33:15
לאחר מכן, התחילו לבוא כל הישראלים
שהיו בדרכם לישראל.

01:29:42:16 01:29:37:03
כלומר, אתה היית לומד.
מי בישראל, מי כיבס לך בגדים?

01:29:45:10 01:29:42:16
הרי חזרתי אל הוריי, אל הישראלים
כלומר, אל המקום שלי.

01:29:53:02 01:29:45:10

נכנסתי אל בית משפחתי. אחר-כך
כבר התחתנתי, לא חיכיתי הרבה.

01:29:59:10 01:29:53:02
שנתיים אחרי שהלכתי מכאן,
התחתנתי אצל הקס.

01:30:06:17 01:29:59:10
מאז בעלת הבית שלי הייתה אישתי.
הייתי עצמאי, היה לי בית משלי,

01:30:09:12 01:30:06:17
ומיטה לישון בה, אך היא הייתה בבית,
אשתי הייתה בבית (ההורים).

01:30:15:00 01:30:09:12
הזכרת קודם בגדים.
- דאגו מאוד לבגדיי ולכל השאר.

01:30:21:09 01:30:15:00
היו לי אחיות והיו לי אחים,
פינקו וטיפחו אותי כמו תינוק קטן.

01:30:23:24 01:30:21:12
אפילו לפני שעזבתי
היו מכבדים אותי מאוד,

01:30:26:07 01:30:23:24
קל וחומר אחרי שגרתי
תקופה במקום אחר,

01:30:35:20 01:30:26:07
תמיד עשו כדבריי, בכל עניין
"בסדר, נעשה כדברך", היו אומרים.

01:30:40:06 01:30:35:20
קל וחומר אחרי שלמדתי.
- כשקיבלת את התואר, איזה טקס עשו?

01:30:45:02 01:30:40:06
כן. טקס ההסמכה לקס.
- בתחילה אמרת לי שזה נעשה

01:30:47:03 01:30:45:02
רק אחרי הנישואין.
- אחרי הנישואין, כן.

01:30:53:05 01:30:47:03
בבקשה, תפרט את כל ההתנהלות.
- לקראת הנישואין מארסים אישה.

01:30:56:17 01:30:53:05
לפני שמארסים אותה מוודאים
שהיא עוד בתומתה, בבתוליה.

01:31:03:01 01:30:56:17
שהיא בעלת-חוק (בתולין)
מכריזים שהיא תהיה לדק'ון, לקס.

01:31:08:23 01:31:03:01
לא רק לקס או לדקון, אסור על כל
אחד מישראל לשאת אישה שאינה בתומתה,

01:31:12:04 01:31:08:23
זה היה אסור בבית-ישראל, מכריזים
עליה 'אונונה', שאינה בבתוליה.

01:31:16:04 01:31:12:04
אינה מועמדת (לנישואין),
איך היא נקראת? אבונה?

01:31:20:01 01:31:16:04
אונונה?
- כן.

01:31:24:18 01:31:20:04
למה? סתם ללא רשות הוריה
כמו שאנחנו רואים היום, לצערי.

01:31:30:03 01:31:24:18
הדבר שנקרא חבר או חברה לא היה שם,
היא הייתה מחכה בבתוליה,

01:31:33:08 01:31:30:03
והייתה מתחתנת בבתוליה,
עם כבודה זאת אומרת.

01:31:37:10 01:31:33:08
אם כן, הוריי אירסו אותי בכבוד
עם אישה בעלת-חוק (בתולה).

01:31:41:13 01:31:37:12
חיתנו אותי עם כלה ממשפחה
גדולה, משפחה של מכובדים,

01:31:46:13 01:31:41:13
מכריזים ומעידיים בסוכה,
בסוכת הקרואים (לחתונה),

01:31:59:05 01:31:46:13

על כך שהאישה נמצאה עם כבודה
נשים או גברים בודקים את זה,

01:32:02:15 01:31:59:05
יש 'מיזה', מה שנקרא כאן שושבין
הוא עומד כעד ומעיד על כך,

01:32:06:23 01:32:02:15
שחוקה הוא דתה (שמורה)
הם מאמינים לנו, אנחנו נשבעים.

01:32:08:19 01:32:06:23
אתה הוא שמצהיר על כך
שהיא אישה שיש לה חוק,

01:32:10:23 01:32:08:19
כן. הוא שואל אותי,
את הממהר שלי, את הקס,

01:32:14:21 01:32:10:23
אב הסוכה שואל את הקס:
"ובכן, שציווי האל ישפוט אותך?"

01:32:18:12 01:32:14:21
האם מצאת את דתה?
"מצאתי את דתה".

01:32:26:15 01:32:19:13
לאחר מכן צוהלים ושמחים והיא זוכה
במתנות ושולחים לאבא ואמא שלה מסר,

01:32:32:17 01:32:26:15
יש מסר מאוד מכובד ששולחים.
- איזה מן מסר? איך הוא נשלח?

01:32:37:22 01:32:32:17
השליח שנשלח משמיע צהלולים,
הולך וקושר את העדות לכבודה.

01:32:42:07 01:32:37:22
יש את עמוד התווך של ביתם, נכון?
הוא קושר את זה שם.

01:32:48:19 01:32:42:07
את מה?
- את הסימן שלה... של כבודה.

01:32:50:13 01:32:48:19
את הסימן של הדימום?
- כן, כן.

01:32:53:02 01:32:50:13
הוא קשר את זה ולאחר מכן מזמינים
אותנו ל'מלש' (הזמנה מהורי הכלה).

01:32:58:06 01:32:53:02
לוקחים את זה לבית הוריה וקושרים?
- כן, בביתם.

01:33:05:11 01:32:59:11
הם שמחים, "ביתנו נמצאה עם כבודה
ברוך ה'", הם מודים לאל על כך מאוד,

01:33:13:12 01:33:05:11
לאחר מכן, אחרי שנישאנו,
לא נשארנו שם הרבה.

01:33:19:11 01:33:15:21
לאחר מכן חיינו שם כחמש שנים
ואז התחילה הדרך לכאן.

01:33:22:00 01:33:19:11
לא, דילגת על טקס ההסמכה לקס?

01:33:26:02 01:33:22:00
לאחר שנעשתה החתונה,
נעשתה החגיגה על ההסמכה.

01:33:31:10 01:33:26:02
אז תספר לי איך היה הטקס?
זה סיפור מורכב תהליך ההסמכה.

01:33:38:23 01:33:31:10
כן. כשכהן מוסמך הוא אוזח
עז ביד שמאל וכבש ביד ימין.

01:33:45:17 01:33:38:23
יש גם בקר ששוחטים לחגיגות
אך את קורבן החטאת, את אותה עז,

01:33:51:17 01:33:45:17
שוחטים והיא הופכת לכפרה, שורפים
אותה, אבל את הכבש שוחטים ואוכלים,

01:33:53:23 01:33:51:17
זה נעשה עם אשתך ושכניך?
- כן, כן.

01:33:58:13 01:33:53:23
אז תספר לנו על כך בפירוט.

- אשתי נמצאת, כמקובל על האגודל

01:34:03:19 01:33:58:13
ועל תנוך האוזן מושחים,
הכהן שמסמך מושח את האצבעות.

01:34:10:24 01:34:03:19
את האצבע האגודל ביד ימין
את הבוהן ברגל ימין ואת אוזן ימין.

01:34:14:22 01:34:10:24
גם היא (אשתו) עושה זאת.
מה המשמעות שמושחים את אוזן ימין?

01:34:18:08 01:34:14:22
המשמעות היא שהם טהורים
ובעלי-חוק ובעלי כבוד.

01:34:24:14 01:34:18:08
הם נמשחים לקבל את תואר הכהונה,
מעיד על כך שנשא אותה עם כבודה.

01:34:28:17 01:34:24:15
שיש לו כבוד ויש לה כבוד, מעיד
שהם הולכים להיות מנהיגי ציבור.

01:34:33:04 01:34:28:17
שהם הולכים לשרת ציבור,
שישמרו על חוקי התורה,

01:34:36:10 01:34:33:04
וידאגו שהאחרים ישמרו
כלומר, זו שבועת אדרה (משמרת).

01:34:44:14 01:34:36:10
לאחר מכן, זו סוכת חגיגה ענקית
- רגע, אמרת ששורפים את מה שנשחט.

01:34:47:23 01:34:44:14
כן, אחרי ששורפים (קורבן חטאת)
את זה עוברים את היום בצום.

01:34:54:00 01:34:47:23
אני והיא צמים כל היום.
גם הקס שמסמך אותנו צם כל היום.

01:34:58:12 01:34:54:00
ואז יש טבילה, מתרחצים,
יש נהר, נהר גדול.

01:35:01:04 01:34:58:12
רגע, כששורפים מה עושים?
- עושים תפילה.

01:35:04:20 01:35:01:04
אתם עומדים קרוב למקום השריפה?
- כן, עומדים בהמשך ועושים תפילה.

01:35:14:22 01:35:04:20
לאחר מכן אף אחד לא נוגע במה שנשרף.
את האפר והכל מניחים במקום בטוח.

01:35:25:04 01:35:14:22
מנקים כדי שאף אחד לא יגע בזה,
ואנחנו הולכים בשמחה אל הנהר.

01:35:31:20 01:35:25:05
אתם יושבים וממתינים עד הסוף
עד שהכל מתכלה והופך לאפר!

01:35:34:10 01:35:31:22
אתם יושבים ומחכים.
- כן, אנחנו מחכים. אנחנו בצום.

01:35:39:00 01:35:34:10
אחר-כך אנחנו רוחצים בנהר,
ארגנו כבר את החגיגה.

01:35:41:16 01:35:39:00
עושים תפילות, עושים מזמורים
וישנה שמחה גדולה.

01:35:45:20 01:35:41:16
זאת אומרת אחרי שאנחנו חוזרים.
- בסדר אבל רגע מה המשמעות של זה?

01:35:47:18 01:35:45:20
כן, יפה.
- איזה מסר יש כאן?

01:35:54:21 01:35:47:18
המסר שיש כאן זה שכפרת הכהן על-מנת
להפוך לכהן ולהפוך למנהיג ציבור,

01:35:58:18 01:35:54:21
לא יוכל לכפר על חטאי אנשים
אם לא יעשה את התהליך הזה.

01:36:01:10 01:35:58:18
אם הוא לא שורף את זה לכפרה.

01:36:06:00 01:36:01:10
(ציטוט בגעז)

01:36:16:03 01:36:06:01
(ציטוט בגעז)

01:36:21:10 01:36:16:03
מחזיקים כבש בימין ועז משמאל,
את העז שורפים, אך את הכבש אוכלים.

01:36:25:18 01:36:21:10
המשיחה של הכהן היא סימן
לכך שהכהן הוא מעל הציבור,

01:36:30:09 01:36:25:18
שהוא מנהל את ענייני הציבור.

01:36:33:08 01:36:30:09
לכן אם האדם שהוא (האל) אמר
עליו "אתה המנהל שלי".

01:36:36:17 01:36:33:08
אם הוא לא עושה לעצמו כפרה,
איך יעשה לאחרים?

01:36:39:08 01:36:36:17
גם אדם אחר שאינו כהן
יכול לעשות כפרה.

01:36:45:09 01:36:39:08
כפרה כלומר, למחול על חטא,
כשאדם בא ומבקש "תעשה לי כפרה",

01:36:47:11 01:36:45:09
אם לא עשית לעצמך
לא תוכל לעשות לאחרים,

01:36:53:08 01:36:47:11
מישהו בא ומבקש "תעשה לי כפרה",
אדם כלשהי, צעיר או מבוגר,

01:36:56:03 01:36:53:08
כאשר מבקש כפרה,
גבר או אישה,

01:36:58:21 01:36:56:03
(ציטוט בגעז)

01:37:06:12 01:36:58:21

יש ציווי "תעשה לאחרים
ותעשה גם לעצמך",

01:37:11:11 01:37:06:12
אם לא עשיתי כפרה וסתם כך הוסמכתי
בשמחה או בחגיגה כלשהי, כמו בחתונה.

01:37:13:19 01:37:11:11
נעשתה חגיגה והוסמכתי,
כלומר יש לי תפקיד,

01:37:16:13 01:37:13:19
אך לא אוכל לכפר על חטאי אנשים.

01:37:20:06 01:37:16:13
זה הדבר העיקרי,
לא אוכל לכפר על חטאי האנשים,

01:37:24:13 01:37:20:06
מכיוון שאני לא עשיתי,
לא עשיתי כפרה,

01:37:29:04 01:37:24:13
זה לא אפשרי. מי שעשה
כפרה יכול להיות גם לאחרים.

01:37:32:10 01:37:29:04
נבס-אבת, נסהה-אבת (אב רוחני)
הוא יכול להיות מנהיג ציבור,

01:37:38:00 01:37:32:10
קס שאחראי על קבוצת אנשים,
הרי זה מחולק לקהילות.

01:37:42:13 01:37:38:00
הוא יכול להיות אחראי על קהילה.
למה? מפני שעשה לעצמו, הוא קיים.

01:37:49:23 01:37:42:13
זזה הרי דבר שחובה על-פי התורה
כמו שבגדים מתנקים על-ידי סבון,

01:37:57:13 01:37:49:23
כך הכהן מיטהר על-ידי כפרה
לכן הוא צריך לגדול בטהרה, בניקיון.

01:38:02:09 01:37:57:13
ועליו לשאת אישה בתולה.

01:38:12:06 01:38:02:09

הוא לא יכול להיות כהן כאשר הוא
הולך לכל מקום, לעיר ולכל מקום,

01:38:16:06 01:38:12:06
ואוכל מזון ואינג'רה מכל הבא לידו.
זה אסור, קוראים לזה כאן "כשרות".

01:38:21:19 01:38:16:06
רק את המזון של משפחתו
או אם יש אדם שגדול ממנו,

01:38:24:10 01:38:21:19
מזון שברך עליו גדול או אם יש כהן,
אז רק את מה שהכהן ברך עליו.

01:38:27:17 01:38:24:10
אל לו לכהן לאכול מכל מה שהוא מוצא.

01:38:33:08 01:38:27:17
הסיבה היא שאלוהים אומר
שלא ייטמא וייטמא גם אותי, ככה זה.

01:38:39:00 01:38:33:08
שאלה אחרת שאני רוצה לשאול,
אומרים כי בעבר, יהודים אתיופים

01:38:44:06 01:38:39:00
וקסים נוצרים היו מתנצחים ביניהם,
כלומר בהקשר לדת.

01:38:52:15 01:38:44:06
ידענים היו יוצרים מאבקים ביניהם.
- כן.

01:38:57:16 01:38:52:15
אתה נתקלת בזה, אתה היית עושה זאת
או שאולי שרק בסביבתו של קס מנשה?

01:39:05:13 01:38:57:16
ניהלו התנצחויות כאלה של חכמים?
- כן, ובכן הוא, אבא קס מנשה...

01:39:11:24 01:39:06:09
כל תלמיד שהוא, גם אם נוצרי,
היו שואלים אותו ולא היה מי שיאבק

01:39:15:16 01:39:11:24
בו ויכניע אותו
- אתה זוכר שבאו להתנצחויות?

01:39:19:17 01:39:15:16

ראית פעם מקרה כזה?
- הוא, הממהר שלנו, אבא קס מנשה,

01:39:23:20 01:39:19:17

תלמידים רבים היו באים לשאול אותנו,

01:39:26:04 01:39:23:22

אפילו אנשים שהיו 'פפס'
(דרגת כמורה),

01:39:29:19 01:39:26:07

היו באים ללמוד ממנו
ולא להתנצח,

01:39:33:22 01:39:29:19

ישנו סיפור ששמעתי,
אך לא ראיתי בעיניי.

01:39:40:04 01:39:33:22

בא מנהיג של מיסיון, שמו היה מסריף,
הוא הלך מנוצח על-ידו.

01:39:46:15 01:39:40:04

אבא קס מנשה הכניע אותו.
אבא קס מנשה היה משושלת

01:39:54:20 01:39:46:15

של מלומדים, היה מנצח תמיד
אך לא רצה להתקרב לשלטון ולדיינים.

01:40:00:22 01:39:54:20

לעומת זאת קס סבטה, הממהר השני
שלי, כשהיה מזמין אותם שליט אזורי,

01:40:05:14 01:40:00:22

הוא היה סופר וכותב ואהב שירה,
הוא היה שמח על כך מאוד.

01:40:14:16 01:40:05:14

אם כן, מכיוון שהיה ידוע מהי דתנו,
רק המיסיון היה מנסה להיות לנגף.

01:40:20:05 01:40:14:16

הנצרות (האתיופית) ידעה
שעם ישראל קדם, שהוא המקור.

01:40:26:08 01:40:20:05

לא היה מי שבא להיאבק, באו לשאול.
- אילו סוגי שאלות היו שואלים?

01:40:34:08 01:40:26:08
מצוין. היו שואלים "אתם הורינו,
אתם בני אברהם יצחק ויעקב הראשונים

01:40:39:13 01:40:34:08
אתם המחזיקים בתורה הראשונה,
אנחנו מחזיקים בברית החדשה,

01:40:44:13 01:40:39:13
ובכן מה דעתכם?" כך היו אומרים.
היו שואלים שאלות רבות.

01:40:47:02 01:40:44:13
כן, אבל אילו סוגי שאלות?

01:40:52:07 01:40:47:04
למשל פעם שמעתי,
אבא קס מנשה, זיכרונו לברכה,

01:40:58:02 01:40:52:07
ליק'ה-כהנת (קס הקסים)
קס מנשה זמרו בא אליו תלמיד אחד,

01:41:06:22 01:40:59:13
הוא התכוון לשאול על ספר אחר,
לשאול על הספר, על התרגום וכדומה,

01:41:13:10 01:41:06:22
הוא (הקס) שאל אותו: "תגיד, כמה זמן
עבר מאז שנעצר קורבן (מנחה) חטאת,

01:41:16:14 01:41:13:12
ומאז שנפסק הקורבן האמיתי?"

01:41:21:12 01:41:16:15
"מה הדבר, אדון ממהר, מה זה קורבן
חטא ומהו הקורבן האמיתי?" שאל.

01:41:24:11 01:41:21:12
"קורבן החטאת (לא אמיתי)
זה מה שאתם עושים,

01:41:27:22 01:41:24:15
הקורבן האמיתי הוא
מה שהיה בבית-המקדש,

01:41:31:13 01:41:27:22
שלנו, וזה פסק מאז", ענה לו.
הוא פירט לו את השתלשלות הדברים.

01:41:37:08 01:41:32:13
את מה שהיה לפני הולדת ישו,
את מה שקרה בזמנים שאחרי לידתו,

01:41:40:21 01:41:37:08
הוא פירט והסביר לו הכל,
הוא הלך ונדהם ממש.

01:41:46:04 01:41:40:21
"שלכם זה קורבן של חטא", אמר לו.
הוא לא נעלב, אמר לו דברים מדויקים,

01:41:49:00 01:41:46:04
"שלנו הוא הקורבן האמיתי", כשאמר כך
הוא התכוון לבית המקדש.

01:41:52:14 01:41:49:00
החיים שאנחנו חיים היום
הם רק משהו דומה.

01:41:57:23 01:41:52:14
מה שיהיה כאשר בית המקדש ייבנה
ומה שיש היום הם לא אותו הדבר,

01:42:07:00 01:41:57:23
אך יש לנו תקווה שיבואו זמנים טובים
שבהם השלטון יהיה מבוסס והכוחנים

01:42:11:12 01:42:07:00
יחזרו ויתבססו, שהדת שלנו תישמר.
כיום הדת שלנו נלקחה מאתנו.

01:42:15:18 01:42:11:12
כשאבותינו נישאו,
אימהותינו נישאו בתומתן,

01:42:20:08 01:42:15:18
אבותינו נישאו עם כבודם,
כהנינו היו משיאים,

01:42:25:04 01:42:20:08
כיום, אנחנו הקסים
לא מחתנים, זכויותינו הופקעו,

01:42:33:14 01:42:25:04
ההכרה, אפילו ההכרה ביהדותנו
על-ידי הרבנות הראשית והממסד,

01:42:40:10 01:42:33:14

למרות שאנחנו נחשבים חלק מעם ישראל,
עדיין לא הוחלט שאנחנו יהודים,

01:42:44:24 01:42:40:10
ולא ניתנה לנו ההכרה.
- כן, כן. רגע.

01:42:50:07 01:42:44:24
ובכן גם בעניין זה, כמו שנאמר,
לאט לאט זה יקרה.

01:42:52:11 01:42:50:07
נגיע לשם
גם הזמן של זה יגיע.

01:42:57:12 01:42:53:01
אחרי שהוסמכת לקס,
כיצד היית משרת את הציבור?

01:43:01:09 01:42:57:12
כן, אחרי שהוסמכתי לקס
הייתי משרת את הציבור בחתונות,

01:43:09:21 01:43:01:09
בשמחות ובאבל, הייתי מתפלל ומברך,
שוחט ומברך, הייתי מנהיג את הציבור,

01:43:12:19 01:43:09:21
והייתי מלמד, בבית-התפילה
הייתי קורא בספרי-הקודש,

01:43:16:17 01:43:12:19
הייתי מלמד את חוקי התורה
בחגים ובכל זמן,

01:43:20:12 01:43:16:17
כדי שהעם שלנו לא יאבד את הדרך,
כדי שניכנס לארצנו, לירושלים,

01:43:25:05 01:43:20:12
לא חשבנו שאחרי שנעלה לירושלים,
שהחיים יהיו כאלה, חיים איך שרוצים.

01:43:33:09 01:43:25:05
איך שרוצים, הכוונה היא שכל מי שעלה
לארץ מתמקד בחיים שלו ולא בדת.

01:43:40:00 01:43:33:09
כל אחד חי את החיים שלו,
אף אחד לא מתרגש מזה שהדת חסרה,

01:43:47:03 01:43:40:00
לא משקיעים מחשבה ומאמצים.
- כן. למשל בשביל הציבור שם,

01:43:52:04 01:43:47:03
כדי שהעם שלנו לא יתפתה
ללכת בדרכים אחרות.

01:43:56:15 01:43:52:04
את האדרה (שבועת משמרת) שמוריי
מסרו לי אני גם מעביר אל העם.

01:43:57:15 01:43:56:15
אתה מלמד.
- שישמר...

01:44:01:15 01:43:57:15
הזכרת שחיטה. האם במשפחה
כל אחד יכול לשחוט?

01:44:03:24 01:44:01:15
או שרק אתה, מתוקף תפקידך?

01:44:07:10 01:44:04:00
לא. שם, בסביבה שבה יש כהן,
יש כבוד, באתיופיה.

01:44:11:02 01:44:07:10
רק הכהן מברך, הוא מברך, כמו כן,
במקום שבו אין כהן, ישנם מבוגרים

01:44:19:01 01:44:14:04
שלמדו, כמו שלומדים מקצוע בארץ
כאלה שיש להם ידע, שומרי חוק (דת),

01:44:23:06 01:44:19:01
הם מורשים לברך ולאפשר לציבור לאכול
ידע, הכוונה לא להשכלה אלא חוק,

01:44:27:17 01:44:23:06
כאלה שלא הולכים לשוק או לעיר
ואוכלים ושותים וישנים בכל מקום.

01:44:31:08 01:44:27:17
כן, כן. הבנתי.
אבל אתה היית כהן בסביבתך.

01:44:35:05 01:44:31:08
בכל פעם שמישהו רצה לשחוט כבש

או תרנגול היו מזמינים אותך?

01:44:47:02 01:44:35:05
אם היה מדובר בחגים כמו ראש-השנה,
כמו פסח, כמו מיירר, חג השבועות,

01:44:52:02 01:44:47:02
חג סוכות, בעלה-מצלת,
באירועים שכאלה יש צורך בכהן.

01:44:58:17 01:44:52:03
כל אחד מהאנשים, בביתו הפרטי.
אנחנו מורים את החוקים, למשל:

01:45:06:04 01:44:58:19
לא לאכול את הבשר עם הדם וכולי,
הכהן לא יכול להיקרא לכל דבר.

01:45:10:12 01:45:06:04
מהו הדבר באתיופיה
שאליו אתה מתגעגע מאוד?

01:45:14:05 01:45:10:13
יש דבר שאתה מתגעגע אליו?
איזה דבר אתה זוכר במיוחד?

01:45:28:01 01:45:14:05
אני מתגעגע למשמעת
והכבוד שהיה לנו לכוהנים.

01:45:32:16 01:45:28:01
זה דבר מאוד מעורר געגועים, פרט לזה
אין דבר נעלה יותר מהארץ הזו.

01:45:36:06 01:45:32:18
שאליה התפללנו להיכנס, אין דבר נעלה
יותר מהארץ הזו בסופו של דבר.

01:45:44:03 01:45:36:06
אבל, כשחושבים על מה שהיה שם
למשל, כהן אחד, כלומר קס אחד שם,

01:45:51:20 01:45:44:03
איזה כבוד היה לו,
איך היו נשמעים לו,

01:45:58:18 01:45:51:20
לא כמו היום שיש לו רכב, מי שהיה
לו פרד היה מציע לקס לרכב עליו,

01:46:01:12 01:45:58:18
היה כבוד, היו שומרים על הדת.

01:46:05:00 01:46:01:12
הדבר שאני מקנא בו מהחיים שם
זה רק בכל מה שקשור לדת.

01:46:12:20 01:46:05:00
כל השאר תודה לאלוהים, הוא נתן לנו
הכל אבל באתיופיה הכל היו מתגעגעים.

01:46:18:14 01:46:12:23
אוהבים זה את זה, היו מאמינים,
כיום יש תחושה שבני-האדם

01:46:21:03 01:46:18:16
מלאי שובע משחית, מתפלל שאלוהים
לא יחשיב לנו זאת כשחיתות.

01:46:26:08 01:46:21:03
גם האהבה בין האנשים היא עד כאן
רק מהצוואר ומעלה (לא מעומק הלב).

01:46:31:04 01:46:26:08
זה המצב שבו אנו שרויים כיום
אין אהבה אמיתית לקרובים.

01:46:34:24 01:46:31:04
אהבה אמיתית, כבוד אמיתי,
כבוד לכהן, למבוגרים, לזקנים,

01:46:39:17 01:46:34:24
לנערה צעירה כמוך שם
היה לה הרבה כבוד.

01:46:44:24 01:46:39:17
שם היא הייתה מכובדת מאוד,
לא היו מסתכלים עליה סתם כך.

01:46:50:16 01:46:44:24
ועכשיו, אלוהים אלוהי ישראל,
יהא מבורך ומקודש,

01:46:54:23 01:46:50:16
המקום שבו אני נמצא וסיפור החיים
שהבאתי אותי עד לכאן...

01:46:59:01 01:46:54:23
אני מרגיש שמחה בתוכי
לחשוב שעברתי את כל מה שהיה

01:47:04:01 01:46:59:01
וכל אותם הדברים הובילו אותי עד
לכאן ונכנסנו לארץ הקדושה ירושלים,

01:47:10:00 01:47:04:01
על כך שנתת לי הזדמנות
לספר את כל הדברים האלה.

01:47:14:23 01:47:10:00
אני מודה לכם ומעריך זאת מאוד.